

H U N G A R I A N   M O N I T O R I N G

1990 November 25

VASÁRNAP

Ö S S Z E F O G L A L Ó

BOD Péter Ákos ipari- és kereskedelmi miniszter Moszkvába utazott. Tárgyalásokat folytat szovjet villamosenergia és kőolaj szállításokról, valamint arról, hogy magyar vállalatok koncessziós megállapodás keretében kitermelési lehetőséget kapnának a Szovjetunióban, - interjú a miniszterrel: 1637, 1641

A kormány mai ülése után RABÁR Ferenc pénzügyminiszter kijelentette, minden valószínűség szerint 90-100 mrd forintos hiányt jeleznek a jövő évi költségvetésben. - BOTOS Katalin államtitkár szerint mindez számokban kifejezve 34-36 %-s inflációt jelentene jövőre: 1649, 1650, 1655

Közben megérkezett Budapestre a Nemzetközi Valutaalap delegációja, azonban elzárkóztak az interjútól: 1653

A Veszprém-megyei kisgazdák ultimátumot intéztek a kormányhoz, az Országgyűléshez és a párt koalíciós partnereihez földprivatizációs programjuk érdekében: 1647, 1649

Budapesten tanácskoztak az Agrárpártok Nemzetközi Szövetségének tagjai: 1653

DEMSZKY Gábor főpolgármester szerint a világkiállítást 1996-ban Bécsnek kellene megrendeznie, azonban úgy ítélte meg, érdemes folytatni az előkészületeket és fenntartani az ideiglenes bejegyzést: 1642

A Vasárnapi Újság tartalmából:

- Beszélgetés PÁSZTOR Gézával, aki 1956 után 10 évet töltött börtönben, egyebek között azzal vádolták, hogy le akarta lőni Nyikita Sz. Hruscsovot: 1626
- Telefoninterjú DOBOS Lászlóval, aki 1956 idején Pozsonyban miniszter volt, azóta is a szlovákok és magyarok közti megbékélésen fáradozik: 1627
- A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség felhívással fordult Beregszász lakosságához a november 25-n esedékes népszavazás kapcsán, a város történelmi nevének visszaállítását kezdeményezve: 1631
- A VAjdasági Magyarok Demokratikus Szövetsége szabadkai szervezetének két tagjával a múltban történt magyarok elleni atrocitásokról és a lassan meginduló enyhülésről beszélget a szerkesztő: 1634

Az erdélyi magyarság helyzetéről és a Romániában élő magyarok kulturális életéről folytatott megbeszélést Strasbourgban SÜTŐ Andrással Ch.Lalumerier asszony, az Európatanács főtitkára: 1643, 1655

A román kormányhoz közelálló napilap, az ADEVARUL szerint a románoknak jobban oda kell figyelniük a kisebbségek érzékenységre: 1648, 1652

Szlovákiában a helyhatósági választásokon igen jól szerepeltek a magyar nemzetiségű jelöltek: 1643, 1647, 1651

Clevelandban a hétvégén magyar kongresszust tartottak, amelyen 500 határainkon túl élő magyar vett részt. A hazai és külföldi magyar együttműködéséről és a kisebbség helyzetéről is szó volt: 1633

Mégis fennmarad az alig 100 tagot számláló Független Magyar Művészek Országos Szövetsége - ma tartották első közgyűlésüket: 1645

VILÁGÓRA - külpolitikai magazin: Párizsi csúcstalálkozó - Thatcher távozása a pártból és kormányból - Manfred Wörner Budapesten - Gorbacsov kijelentette, felveszi a harcot a peresztrojka ellenzőivel és nem fogad el semmiféle ultimátumot - Lengyelország Walesa köztársasági elnökkel? 1656

AMI A HÍREKBŐL KIMARADT: (tartalom) 1655

GONDOLAT - JEL: (tartalom) 1640

HARMINC PERC ALATT A FÖLD KÖRÜL: (tartalom) 1646

KÜLPOLITIKAI beszámolók:

- Elnökválasztás Lengyelországban: 1644, 1651
- Moldávia oroszlakta területén is választásokat tartanak: 1644
- Légihíd kialakításával német élelmiszer-segítség a SZU-nak: 1645

A KÉSŐ ESTI KRÓNKA tartalmából:

- RABÁR Ferenc pénzügyminiszter szerint a jövő év elején egy lökészerű áremelkedés valóban várható, a tüzelőanyagok területe érzékenyen érinti a lakosságot: 1666
- Az utóbbi időszakban túl nagy szerepe nincs a szocialista országok még fennálló gazdasági szervezetének - tudósítás a KGST helyzetéről és magáról a moszkvai épületről: 1667
- Az eddigi adatok szerint Walesa esélyes a köztársasági elnöki posztra Lengyelországban: 1668
- Szlovákiában a legtöbb polgármestere a Kommunista Pártnak van, de jó eredményeket értek el a magyar jelöltek is: 1669
- Rizskov ismét bírálta a szovjet hatalmi szervek átalakításának gorbacsovi programját: 1670

1990 november 25. - VASÁRNAP

KOSSUTH ADÓ

VASÁRNAPI UJSÁG

07.00 h

Hírek:

Lengyelországban megkezdődött a 2. világháboru óta első szabad és közvetlen elnökválasztás. A szavazóhelyiségek este 8-ig vannak nyitva. És ha egyik jelölt se kapja meg az abszolút többséget, akkor december 9-én újabb fordulót tartanak. Az Egy.Áll.-ban élő lengyel választópolgárok már tegnap szavaztak. Chicagóban, ahol több mint egy millió lengyel él, 40.000-en iratkoztak fel előzetesen a listákra. A korábbi közvéleménykutatások azt mutatják, hogy a legesélyesebb elnökjelölt Lech Walesa, a Szolidaritás vezetője.

Csehszlovákiában befejeződtek a helyhatósági választások és az eddigi részeredmények azt mutatják, hogy Szlovákiában a jogosultak mintegy 39 %-a járult az urnák elé, míg Prágában ez a szám meghaladta a 40 %-ot. A jelöltek általában több párt támogatottjaiként vagy független jelöltként indultak a csehszlovákiai helyhatósági választásokon.

Az Egy.Áll. kormánya az elmúlt hetek intenzív diplomáciai tárgyalásai során elérte, hogy az ENSz Biztonsági Tanácsa várhatóan támogatni fogja az irak ellenes katonai akciót is magában foglaló határozat tervezetet. James Baker külügyminiszter azonban nem tudta megszerezni Jemen és Malaysia támogatását, viszont úgy tűnik, hogy a BT állandó tagjai nem fogják megvétózni a javaslatot. Az ABC amerikai TV hálózat szerint, a tervezet nem ír elő katonai döntéseket, hanem úgy fogalmaz, hogy a tagállamok minden szükséges lépést megtehetnek az iraki agresszió ellen.

A magyar származású amerikai kongresszusi képviselő Tom LANTOS azt javasolta, hogy a magyar és a román államfő évente rendszeresen találkozzon. Az amerikai politikus erről megbeszélést folytatott Ion Ilie román elnökkel. Tom Lantos azért utazott Romániába, hogy átadja a Transsylvania Alapítvány ösztöndíjait.

A litván elnök szerint, Mihail Gorbacsov közvetlen elnöki irányítást

(Vasárnapi Ujság)

akar bevezetni a balti köztársaságban és fel akarja függeszteni a vilniusi parlament működését. Landsbergis beszédét a litván TV adását megszakítva sugározta. A politikus szerint, ha Moszkva beváltja fenyegetését, akkor a litvánoknak passzív ellenállást kell tanusítaniok. Landsbergis úgy vélte, hogy a SzU általános válsága aktivizálhatja a jobboldali erőket s véleménye szerint Mihail Gorbacsov is lassan jobboldalra tolódik.

Időjárásjelentés:

Az ország felett változóan felhős az ég, keleten többfelé van köd. 0 és 7 fok közötti hőmérsékleteket mérnek.

Ma estig eleinte változóan felhős lesz az ég, keleten tartósan ködös idő várható. Délután nyugat felől megnövekszik a felhőzet, elszórtan esőre is lehet számítani. Fokozatosan megélénkül a déli szél. Délután 8, 13 fok várható, a tartósan ködös helyeken csak 5 fok, késő este pedig 4 és 8 fok között alakul a hőmérséklet.

(rövid zene)

- Kedves hallgatóink, nem titok, de nem is fontos, én pécsi vagyok. Most is csak azért mondtam el, mert amikor még a szerkesztés során először hallottam a következő beszélgetést, kicsit elszégyeltem magam. Azt hittem, minden ismerek a város multjáról és jelenéről ami fontos. Az ember hiu, gyarló teremtmény és néha nem árt, ha beleüti a valóságba az orrát. Mindenesetre azt már tudom, létezik egy pécsi történet, amelyről jó lenne igen sokat megtudnom és nemcsak nekem, hanem talán mindnyájunknak. Bővebbet műsorunk mai vendégétől, akivel Győri Béla beszélget.

- (A vendég Schmidt János gépészmérnök, igazságügyi szakértő, színházszakember. A történet 1948-ban kezdődik, unokabátya eltűnéséről. Unokatestvér Pécssett végzett az orvostudományi egyetemen - ötödéves hallgató volt - cselédkönyves - amikor Mindszenty hercegprimás misét tartott Pécssett. Erre a Mindszenty ünnepségre az ő vezetésével vonul ki a diákság. A mise és a szentbeszéd után az ÁVO letartóztatta őt - valószínű azért, mert a diákságot megszervezte és ő vezette a misére. Ekkor még a diákok és a professzorok segítségével kiszabadult. De

(Vasárnapi Ujság)

ez csak párt napig tartott - utána újra letartóztatták őt és több társát. A társak kiszabadultak az unokabáty, dr. Radosics Lóránt az soha többet nem került elő. Hiresztelések voltak arról, hogy esetleg Szibériába vitték, vagy agyonverték, de a szülők mindenütt elutasító választ kaptak, mikor utána érdeklődtek. - Ugy érzi, eljött az ideje annak, hogy végre kiderüljön, mi is történt akkor valójában. Így most mindazok segítségét kéri, akik valamit tudnak az ügyről. A keresett dr. Radosics Lóránt, született 1924 nov. 24-én. Édesanyja Schmidt Paula, édesapja Radosics Jenő. - Hatóságoknál már próbálkozta a Vöröskereszten keresztül, de se válasz, se eredmény.)

rövid zene

- Ha egy magyar ember mesélni kezd, akkor előbb utóbb tragikus történetek bukkannak elő. Sajnos ez nem valami rossz vicc, hanem a valóság. Az elmúlt 50 év szinte mindenkibe belevágta a maga rovátkáját. Ezt tapasztalhatták Önök a Vasárnapi Ujság hallgatói is, nem beszélve arról, hogy nyilván mindegyiküknek meg van a maga története. Mégis talán emlékeznek Pásztor Gézára, aki 10 évet raboskodott 1956 után egy egészen elképesztő vádhalmozás következtében. Pl. amikor már börtönben volt, ráfogták, hogy le akarta lőni Ny. Sz. Hruscsovot. Nemrég ismét levelet kaptunk Pásztor Gézától. A tartalma, rendszerváltás, ahogy az egykori áldozat látja. Kétmondat az irásból: A múlt év júniusában a magyar nép előtt drámai külsőségekben idézték vissza az 1956-os forradalom bukását és kivégzett mártírjainak rehabilitálását. De ugyanilyen drámai volt sokak számára az a külsőség, amelyet a magyar Haynau temetésének szertartása tárt felénk. Eddig az idézet, most pedig hallgassuk újra Pásztor Gézát, akivel Vincze Péter beszélget.

- (szellemi és erkölcsi közérzete viszonylag jó. Ugy érzi azonban, hogy a rendszerváltás nem oldotta meg minden sérelmét. Mentésitve lett a téves ítélet alól, megkapta a mostani szabályok szerinti kártérítést. Nehezményezi viszont, hogy a tényleges kárpótlást, amit 1990 őszére ígértek, most elhalasztották 1991 végére. Levélben fordult egykori zárkatársához, Göncz Árpád köztársasági elnökhöz - de a kárpótlás ígérétn kívül más nem történt. Az elítélteknek azon csoportjáról van szó, akiket 1957-58-ban a forradalomban való részvétel és ezzel kap-

(Vasárnapi Ujság)

csolatban fiktív köztörvényes bűncselekmények miatt ítélték el. A 63-as nagy amnesztiából, mivel köztörvényes ítéletekről volt szó, ez a csoport kimaradt. - Véleménye szerint a kárpótlás rendezését hivatalból kell mindenkinek megkapnia. Itt nemcsak anyagi, hanem erkölcsi kárpótlásról, bocsánatkérésről van szó. És a bűnösök erkölcsi felelősségrevonásáról.)

körzeti időjárásjelentés -

07.30 h

- Nyári hajnal volt, igazi alvásnak való idő. Apám mégis kirázott az ágyamból. Remegett a hangja az idegességtől. Az oroszok bevonultak Csehszlovákiába és mi is mentünk velük, mondta. 18 éves voltam, érettségi előtt. Nekem talán szerencsém volt. Korán jkijózanodhattam csalfa hitemből, hogy ebből még lehet valami, ami emberi és ami jó. Azóta sokat gondolkodtam azon, vajon mit érezhettek a felvidéki magyarok látva a Brezsnyev és Kádár parancsára rájuk masirozó véreiket. Most pedig arra gondolok, hogy mit érzett akkor Pozsonyban DOBOS László a kitűnő író, aki miniszterként is élesztgette a prágai tavaszt? Tudom, történelmi kényszer volt. De azt is tudom, történelmi esélyt szalasztottunk el. A megbékélés esélyét a szlovákok és a magyarok között. Ezért a megbékélésért és az ottani magyarok békéjéért dolgozik azóta is Dobos László, akit telefonon hívott fel Balogh Julia.

- Tudom, ha tőled függött volna, senkinek nem engedted volna meg, hogy szóba hozza, hogy 60 éves vagy. De hadd ezt a boldogító távolságot, ami a budapesti rádióstúdió és a Madách könyvkiadó igazgatói szobája között van használjam ki arra, hogy elmondhassam, hogy Isten éltesse.

- (Dobos) Hát ezt köszönöm szépen és jó és nagy érzéssel fogadom. El is határoztam, hogy amikor rám zuhan ez a 60 év és ennek minden gyönyörűsége és szépsége, nagy idézőjelek közé téve, akkor kimegyek a világból valahova. El is indultam egészen Norvégiába és oda is értem. Az volt csak a baj, hogy hamar vissza kellett jönnöm. Ugyanis ezt a köszöntő időt messze ettől a világotól akartam átélni. Nem sikerült. Na dehát köszönöm így is.

- Téged idézlek, azt mondtad nemrégiben, hogy 60 évesen számvetést kell készíteni az embernek. Ady Endre még az élete meglopóiról beszél. Pedig a későbbiekhez képest az övé, idézőjelben mondom, még ideális

(Vasárnapi Ujság)

korszak volt. Mit szólhat az, aki Kolozsváron, vagy Somorján vagy Pozsonyban vagy Nagydobronban vagy Szabadkán vagy akármelyik magyar városban is élte le a maga 30-40-50-60 esztendejét, az hogy tud számot adni a meglopott életével?

- Csóri barátomnak van egy esszé kötete, amelynek a címe: Készülődés számadásra. Hát folytonez van előttem. Ha ezt valaki eszembe juttatja, a 60 évet, meg a többbit, akkor ez a készülődés számadásra villam elem. És toloom ezt maga előtt. Egyszerűen nem akarok hozzáérni, nem akarok foglalkozni a gondolattal. Folyton cselekvésben gondolkodom, tennivalókban gondolkodom. Eliltézetlen dolgokat fogalmazok magamnak újra és ujja és ugy hiszem, vagy legalább is azzal ámitom magam, hogy ez a számadás, meg egyáltalán készülés a számadásra, hát ez még nincs itt, ez majd még csak lesz, majd még csak jön.

- És a meglopott életünk?

- Hát Dusza Pista szlovákiai magyar ujságíró köszöntőjében volt egy mondat, amely így hangzik, hogy latroknak szolgáltunk. Az ellopott idő a magam életéből és valahol itt is amig megfogok, elporlik az ujj között azért, mert mihelytst a markolásnak a dühét és görcsét megnéze: abban a pillanatban a következő teendő sarkall. Tehát nema visszaütés nem a visszarugás, nem a bosszu, hanem valahogy átlépni ezt az időt.

- Ennek a pozitív küzdelemben valóban hagyománya van a Felvidéken. 45 márciusában néhány felelős felvidéki magyar ember, köztük olyan, mint Szalatnay Rezső, Nyárai Miklós vagy Péri Rezső, hogy csak néhány: említsek közülük, egy emlékiratot fogalmazott és juttatott el a csehszlovák kormánynak és a szlovák nemzeti tanácsnak. Ebben leszögezték hogy a magyarok nyugodt lelkiismeretettel állithatják, hogy a legnehezebb körülmények között se adták fel azokat az elveket, amelyek az embert méltóvá teszik arra, hogy megbecsüljék. De szomoruan beszélnek arról és nem értik, hogy miként lehetséges, hogy a felvidéki magyarságnak a magatartását összekeverték a németekével, azon szlovák kéval, akik, idézem őket, kéz a kézben gyalázták meg az emberieség, az egyenlőség, az igazság és a jogrend örök törvényeit. Jól tudjuk, hogy a magyar pártnak az elnöke Esterházy János volt az egyetlen, aki a szlovák parlamentben tiltakozott a zsidótörvény ellen. Mégis ő volt az, akit 45 után fasisztaként elítéltek, majd a SzU-ba deportáltak, majd halálos ítéletét életfogytiglanra változtatva 57-ben halt meg egy morvaországi börtönben. Meg azt s, hogy nővérével, Esterházy Lujzával százával menekítették a felvidéki zsidóságot Magyarországra, az akkor magyar kormány támogatásával. Érdeemes megjegyezni, hogy ennek a felel

(Vasárnapi Ujság)

se, akárcsak a lengyel menekültek ügyéért felelős Antall József volt, a mostani magyar miniszterelnök édesapja. Tudják-e ezt ma, beszélnek-e erről Felvidéken?

- Mi most értünk el a 40-45 év előtti gyászainkhoz. Szlovákia magyar lakta vidékein emlékműveket állítanak és állítottak. Májusban kezdtük ezt Veleszen (?) Bodroghöznek egy szinte Árpád-kori településén, a volt premontrei rendnek a katolikus templomában egy ökuménikus istentiszteleten. Ugyanis ma már tudott és iemrt dolog az, hogy Ungvár, Munkács, Beregszász, aztán Királyhelmece és Felsőbodroghöz vidékéről a háboru után ezrével és tizezrével hurcolták el a férfi lakosságot. Azt és azokat, akik visszatántorogtak a háboruból vagy megmaradtak, vagy elbujtak. Ez volt az utolsó kaszálas és ennek tizezrek estek el a háboru után és a magyar lakta vidék tulajdonképpen csak most ér el a háboru utáni gyászához. Most rakja le az emlékművek alapjait. Kopja fákat kezdenek állítani egyes falvakban. A kitelepitettek, az áttelepitettek és az elhurcoltak emlékének is. Nemrégiben egy Tisza menti kis faluban Kistárkányban állítottak gyászemléket, vagy nem is tudom hogy lehetne azt pontosna megfogalmazni, a gyásznak, a fájdalomnak az emlékművét és ennek az emlékműnek az avatására Izraelből is eljöttek zsidók. Egyrészt, akik élve jöttek vissza Auschwitzból és azoknak a hozzátartozói, akiknek az ősei ott pusztultak ezekben a német gázkamrákban. És .. kezdődött ez a nem is tudom, akció, ez a gyászmenet ez a történelmi gyászmenet, amely aztán megyen tovább. Azt hiszem egy hónappal ezelőtt az Ipoly völgyében, Ipolypásztón állítottak ilyen emlékművet. És azt hiszem 2-3 hete pedig Péterfalán.

- Különös jó érzés lenne, ezt idézőjelben mondom azt mondani, hogy egy kisebbségi sors miatt van. Sajnos itthon, az anyaországban is most kezdték csak ezeket az emlékműveket fölállítani. Ahol az egyik oldalon az első világháborus, a másikon a második világháborus katona és polgári áldozatok és az elhurcolt zsidók vannak rajta.

- Most válik valóban igazán történelemmé és a magyarság népnek szóval félelmetes emlékeztetőjévé és hozzá kell tegyem még, hogy ebbe a sorba tartozik nálunk Esterházy Jánosnak amártiriuma is. Ma elindult visszaidézése. Dunaszerdahelyen volt egy nagygyűlés ezelőtt két héttel éppen ahol egy emlékbizottság foglalkozik Esterházy János életével és rehabilitálásával és tudunk arról is, hogy a Püski könyvkiadó egy Esterházy könyv kiadásával foglalkozik, amit a Madách könyvkiadó természetesen átvesz mert Esterházy Jánosmártiriuma elsősorban bennünket kötelez.

- Idén október 31-én Komáromban egy nagyon szép reformációs emlékünne

(Vasárnapi Ujság)

pen vettünk részt néhányan. Egy 8-10 éves kislány szavalta Reményik Sándor: Templom és iskola c. versét és a refrén gondolom mindenkiben lüktetett. Felvidéken 1960 és 85 között 282 általános iskola magyar tannyelvű szűnt meg és 643 osztály. Ez főleg a nyitrai, lévai, rozsnyc kassai és a tőketerebesi járásban. Van ahol a Felvidéken több mint 400 faluban többségben vannak a magyarok. Miközben mi ünnepeltünk a Csemadok épületében az irodalmi esten, aközben éhségstrájkoltak a szlovák fiatalok azért, hogy túl sok jogot kapott a magyar kisebbség a nyelvtörvény által.

- Hát nálunk ilyen szempontból nagyon meleg az idő. Azért, mert hát az élet meghatározó műfaja a politika elsősorban, Csehszlovákia lényeg átrendezése folyik. Az átrendezésnek alaptétele, hogy a nemzeti köztársaságok, tehát a szlovák és a cseh köztársaság lényeges .. jogot kapjon. ...a centrizmusnak és a központnak a rovására akadják ezt elérni. Ez egy olyan érzelmi reakciókkal és hatalmas érzelmi felhullámmal zajlik és történik, amely nem mindennapi jelenség egyrészt és ennek a megnyilvánulásai, a hordaléka, meg a szélsőségei hát azok nem a legkevesebb érzések és látványok sokszor. Itt hetek, hónapok óta a Matica Slovenska egy nyelvtörvény javaslatot dolgozott ki és ez a nyelvtörvény került a parlamentbe, amelynek a megvitatása október 25-én tetőzött. Drámai vita után megszületett egy nyelvtörvény, amely nyelvtörvény az én megítélésem szerint nem jó.

- Meg se szavazta.

- Ellene is szavaztam azért, mert ez alapjában megerősíti, behatárolja a szlovák nyelvi pozícióját és szerepét egész Szlovákiában és a nemzetiségi területeken is. Ugyanakkor a kisebbségi nyelv használatát a magam megítélése szerint korlátozza. A lényegét mondom, ez a nyelvtörvény nem ismeri el a kétnyelvűség elvét.

- A trinononi békeszerződésben, amikor Csehszlovákia mint állam megszületett, 14 milliós állam volt, ebből 6 millió nem volt se cseh, se szlovák.

- A szlovák gondolkodásban ott van a kétely és egyenesen a félelem a magyar irredentizmustól és azzal is magyarazzák, hogy tulajdonképpen ez a kialakuló erős szélsőséges szlovák nacionalizmus, ez ebből táplálkozik. A minap szót váltottam a szlovák miniszterelnökkel Meciarral egy fárasztó nap után és csak futólag érintettük ezt a dolgot. Mondta ő is, mondtam én is, hogy itt egy normális szlovák-magyar viszonyt kellene kialakítani, mert hisz a szlovák-magyar viszony Középeurópának meghatározó viszonya lesz vagy pedig lehet vagy pedig azzá válhat. Ez

(Vasárnapi Ujság)

Ő is egyetért és azt mondja, hogy csak ezek a magyar irredenta villanások, villogások - a nagy Magyarország gondolata -

- de mire gondol ilyenkor?

- ne fogalmazódna különböző formában.

- De hát ez nem fogalmazódik meg, mire gondol ilyenkor Meciar?

- Én csak azt mondom amit a szlovák miniszterelnök mondott és én ezt nem is akarom különös képpen, hogy is mondjam, lobogóra tüzni, mert ez egy beszélgetésnek egy gondolata volt. Én csak annak kapcsán mondom ezt, hogy szóval a mai együttélés új tételeit tisztességesen kialakítani ahhoz, hogy valóban ez a szlovák-magyar viszony ne csak körben forogjon, ne csak egymás vádlásának a szintjén létezzon, hanem valami egymáshoz közelítés, szerves, természetes egymáshoz közelítés legyen és azzal a szándékkal, hogy a határok azok egyre inkább szimbólikus vonalakká váljanak.

- Kivánom neked és az egész közösségnek, hogy így legyen. Isten áldjon Laci.

- Hát nagyon köszönöm. -

- Gilbert Chesterton angol író, költő, kritikus és folyóirat szerkesztő 1874-ben született Londonban és 1936-ban halt meg. A jelentős katolikus gondolkodó mintegy 100 kötettel gazdagította az angolszász kultúrát és főként a két világháború között a miénket is. Gilbert Chesterton "Eretnekek" c. esszé kötete a jövő év első felében jelenik meg a Szent István Társulat kiadásában. Ebből kötetből idézünk most Lukácsi Huba fordításában Korbuly Péter hangján.

(elmélkedés a nemzet és a faj eszméjéről)

- Postabontás.

A hozzánk érkezett levél feladója a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Beregszász járási szervezetének elnöksége. Tartalma pedig nem más, mint egy felhívás.

- Felhívás Beregszász lakosságához. Tisztelt beregszászi polgártársai! Városi tanácsunk képviselői a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség csoportjának kezdeményezésére, határozat született arról, hogy ez év november 25-én népszavazást tartunk városunk hivatalos nevérol. A kér

(Vasárnapi Ujság)

dés felvetése teljesen jogos és törvényes, hisz országszerte egyre többen város és település kapja vissza történelmi nevét. Hogy csak a legismertebbeket említsük. Nyizsnyik Novgorod Gorkij volt, Mariupol Zsdanov volt. Letutóbb Kalinyingrád orosz lakói vetették fel, hogy vissza kellene állítani a Königsberg nevet. Városunk a 11.század közepe táján keletkezett. Első neve Lampertháza, majd a századok betelepítése 1141 után Lampertszásza is volt. 1284-től már Beregszászként is említik a korabeli okiratok. E nevet hivatalosan századunk 20-as éveinek második feléig viselte, amikor is megszálló csehszlovák hatóságok minden történelmi, etnikai vagy egyéb ok nélkül, a lakosság véleményét teljesen figyelmen kívül hagyva létrehozták a sohasemvolt Beregovó nevet, amely 1944-től a szovjet hatalom éveiben változtatás nélkül hagytak, természetesen úgy, hogy nem kérdezték meg az ott lakókat. A városi tanács képviselőinek a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség csoportja nem nemzetiségi, hanem történelmi okokból javasolja Beregszász régi nevének visszallitását. E kérdés felvetése semmiképpen sem szolgálhat alapul az itt lakó különböző nemzetiségek konfrontációjához, az ellentétek kiéleződéséhez. Csupán azt szeretnék, ehhez kérjük a beregszásziak segítségét, hogy tegyék hivatalossá és törvényessé városunk történelmi nevét, amelyet az itt élő magyarok, de részben az ukránok és más nemzetiségűek is használnak. Ez történelmi igazságtétel lenne a törvénytelen ségek rehabilitációja. Arra kérjük városunk 18 éven felüli és állandó bejelentéssel rendelkező lakosságát, tekintet nélkül nemre, nemzetiségre, vallási hovatartozásra, hogy november 25-én feltétlenül menjenek el mindannyian a szavazó helyekre és válaszsanak, hogy Beregszász vagy Beregovó legyen-e városunk hivatalos neve. Ez az első és alighanem utolsó alkalom arra, hogy e kérdésben a város lakóinak akarata érvényesüljön. Olyan lehetőség ez a választás, amely egyetlen más Magyarországgal szomszédos ország magyarok lakta vidékén sincs meg. Döntésünk tehát példa értékű lehet egész Kelet-Középeurópa nemzeti kisebbségei számára. Hívunk mindenkit. Bizunk benne, hogy a beregszásziak felméri a kérdés komolyságát és politikai, történelmi súlyát, maradéktalanul élnek vélemény nyilvánítási jogukkal. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség beregszászi járási szervezetének elnöksége.

(Vasárnapi Ujság)

HIREK

08.00 h

Lengyelországban megkezdődött a 2. világháboru óta első szabad és közvetlen elnökválasztás. -- (ism) --

Az Egy. Áll. kormánya az elmúlt hetek intenzív diplomáciai tárgyalásai során elérte, hogy az ENSz BT várhatóan támogatni fogja az Irak elleni katonai akciót is magában foglaló határozat tervezetét. --- (ism)

Elsősorban a hazai és a külföldi magyarság együttműködésének kérdéseiről valamint az amerikai-magyar gazdasági kapcsolatokról és a magyar kisebbség helyzetéről volt a clevelandi magyar kongresszuson. A hétvégi eseményen a határainkon túl élő magyarok 500 képviselője vett részt. GÖNCZ Árpád köztársasági elnök üdvözlését Regéczi Nagy László az elnöki iroda vezetője tolmácsolta. A tanácskozás ideje alatt tartotta jubileumi közgyűlését a Szabad Magyar Ujságírók Szövetsége. Egyetértettek abban, hogy a szervezet mielőbb csatlakozzon a Magyar Ujságírók Országos Szövetségéhez Budapesten.

Német lapértésülések szerint, Bonn szükség esetén kész légihidon is élelmiszert szállítani a szovjet lakosságnak. A Welt am Sonntag úgy tudja, hogy a terv végrehajtásához segítséget kérnének a Németországba állomásozó amerikai légierőtől is. Más források szerint, Kohl kancellár hamarosan beszédben fordul honfitársaihoz, hogy adakozásra szűlitsa fel őket. A párizsi csúcstalálkozón Mihail Gorbacsov államfő ugyanis ígéretet tett a német kancellárnak, hogy a SzU-nak szánt élelmiszer segélycsomagok esetében minimális lesz a vámeljárási.

időjárás-

reklám -

- Párizs is komoly. Földes Péter jegyzete, -

(Kire figyelnek ma igazán a párizsiak? - Van igazi nemzeti egyetértés Igen, abban, hogy a most 20 éve elhunyt de Gaulle hazája, e század nagy fia volt. -)

(Vasárnapi Ujság)

- Az 1942-es ujvédki tél hideg napjait negirte Cseres Tibor és képre vitte Kovács András. Nem egyszeruen egy könyv volt az meg egy film, hanem egy nemzet vezeklése önön büneiért. Aztán vártuk viszonzásképp a hasonló gesztust, de elmaradt. Nem mintha vétkeinket csak akkor vallhatnánk be, ha mások is megteszik azt. De kezet fogni ökölbezárt ujjakkal nemigen lehet, Csak akkor, ha mind két tenyér tiszta, nyitott és szabad. Jugoszláviában a politikai földmozgás eddig gondosan rejtett tömegsirokat tárt fel. Barlangba gyilkolt szerbek, szakadékba ölt horvátok és útszéli árokba lött magyarok. A Hideg napok után a tulsó parton is megintult az olvadás. Ezt a hirt hozta a Vasárnapi Ujság felelős szerkesztője Győri Béla Szabadkáról. Beszélgető társai Dobos Károly a Hét Nap c. ujság munkatársa és Sifri (?) Zoltán filmrendező, mind kettő a Vajdasági magyarok Demokratikus Szövetsége szabadekai szevezetének alelnökei.

- A Szabadkán megjelenő Hét Nap c. hetilap november 9-i számában Dudás Károly tollából a következőt olvasom: Borzasztó hosszú időnek, 4 esztendőhiján fél évszázadnak kellett eltelnie ahhoz, hogy a vajdasági magyarságot 1944 őszén ért súlyos atrocitásokról a nyilvánosság előtt szólni merészeljünk. Emlékezni és emlékeztetni a szörnyü eseményekre. Ne a sorok közé rejtve, ne elharapott félmondatokkal, ne irodalmi művekbe rejtőzve, hanem ott, a borzalmak szinhelyén, atemerini, ujvidéki, szabadkai temetők gazos parcelláin, szeméttelapnek használt temető árkaiban, Bajmokon, a zombori kukoricásban, a magányos akácfa alatt, amelyet a kegyetlenül kivégzettek fölé ültettek. Ott voltál valamely megemlékezésen?

- Igen, két helyen is. Szabadkánt a Zentai-uti temetőben, ahol kopjafát és keresztet állítottunk és Bajmokon, ahol a kukoricásban megkaszoltuk az ártatlanul kivégzettek sirját. Itt beszélgetésünk során több alkalommal is elhangzott, hogy vérveszteség. A jugoszláviai magyarságot 44 őszén súlyos vérveszteség érte, amely egész mostanáig érezteti hatását. Tudni illik, nagyon sok, több száz, több ezer, egyes adatok szerint több tizezer életerős magyar halt meg, ártatlanul. Köztük nagyon sok fiatalember, 17-18 éves. és nyilvánvaló, hogy egészen mostanáig érezteti hatását, az hogy fogyunk, kevesen vagyunk, ennek az egyik oka egyebek között ez is. És a másik pedig, amikor arról beszélünk, hogy hol van az értelmiségünk, vajon ez a jugoszláviai magyar értelmiség olyan-e amilyennek lenni kellene, akkor az egyik gyökér szintén itt keresendő. A jugoszláviai magyarság több alkalommal is

(Vasárnapi Ujság)

hitet tett amellett, hogy elítélte az 1942-es ujvidéki razziát és ezeket az ott ártatlanul kivégzett, a Horthy fasisztái által ártatlanul kivégzett szerbeket szintén a saját halottjainak tekinti. De most már jogot formál arra, hogy a saját halottait is végre megsirassa és eltemesse. A VMDSz kezdeményezése éppen ezért történelmi tett, amikor javasoltuk, hogy a vajdasági tudományos és művészeti akadémia és a szerbiai tudományos és művészeti akadémia alakítson egy bizottságot történészekből, akik józanul felméri, kikutatják, megnézik hogy valóban mi történt 1944 őszén és miért kellett több ezer vagy tízezer ártatlan magyar embernek meghalnia. Nyilvánvaló egyértelmű a számunkra, hogy ez megtorlás volt, még pedig egy felülről diktált kemény és kiméretlen megtorlás és a legborzasztóbb az egészben, hogy a 17, 17.5 éves, 18 éves fiatalok nagy része minden bírósági ítélet nélkül halt meg.

- Az ujvidéki szörnyűséget Isten és világ előtt filmben, történelem könyvben, szépirodalomban, lírában kibeszéltük magunkból, mert ez egy nyomasztó teher volt. 46 éven keresztül erről a tragédiáról, arról a tragédiról, amely egyes források szerint 20.000, más források szerint 40.000 életet követelt itt a Vajdaságban a magyar fiatalok között, egy szó sem esett. Te viszont sziszifuszi munkával hozzákezdted feltárni a kamerád segítségével a történelemnek ezt a szörnyű korszakát.

- Megrázóak azok a személyes vallomások, amelyről most itt pár percbe kellene beszélni. Feltárásunk és munkánk során úgy éreztük és azt tapasztaltuk, hogy az első dolog, amivel szemben találtuk magunkat az a félelem. De ugyanakkor a félelem után az áldozatok hozzátartozói, mindazok, akik valamilyen formában információt tudnak adni ezekről az eseményekről, ugyanakkor volt egy ilyen belső kényszer, belső szükség, hogy ezt el is mondják. Ez egy borzasztó lelki teher volt a számukra, ami úgy érzem, hogy 40 év alatt ezeknek a családoknak az életét komoly megváltoztatta... olyan lelki teher volt.....És nem elsősorban azért.... nem vizsgálták ki bűnösségüket. Elég volt az, ha a szomszéd.... (sajnos erős áthallás miatt teljesen érthetlenné válik az adás) ...
- ..... van-e olyan jelentkező, aki nem az áldozatok oldaláról jelentkezt ... kivégzők oldaláról?

- Ugy látszik a lekiismeretfurdalás megtette a magáét és néhány ember jelentkezett és elmondta a maga szemszögéből az akkori eseményeket. Név szerint egyelőre nem nevezném meg, de mondhatom, hogy akkori rendőrparancsnokok szólal meg, olyan munkás, aki maga is aktívan

(Vasárnapi Ujság)

résztvett a begyűjtésben. Két fronton zajlott ez az egész tisztogatás. Voltak a hivatalosna kinevezett városi közrendet biztosító rendőri egységek, parancsnokok és a hátuk mögött működő államvédelmi szervezeti emberei, operatív munkásai, aktivistái, az úgynevezett Ozna emberei.

- Ozna, ezt említetted? Ez a jugoszláv ÁVH?

- Igen, ez a jugoszláv ÁVH. Nos, ezek az emberek azután a kulisszák mögött teljesen önkényesen végrehajtották ezeket a kivégzéseket azzal hogy a nyilvánosság előtt hát ezek az úgynevezett magyar vagy éppen nem magyar, horvát, szerb aktivisták, pártaktivisták, akiket kineveztek a párt élére az akkori közigazgatás élére, ők adták a nevüket ezekhez. De sajnos sok beleszólásuk ezekben az eseményekben nem volt. Egy-két riport alanyunk utal arra, hogy ezeket a borzalmas megtorlásokat felsőbb utasításra tették, tehát a legfelsőbb utasításra. Azt hiszem a hallgatók számára a legfelsőbb utasítás, legfelsőbb pártszervek alatt tudjuk, hogy kit értünk.

- Egyértelműen bolsevik típusú hatalom volt, tehát a hatalom élén egy ember állt. Teljesen világos. Zoltán, említettél egy fogalmat, félnek az emberek. Én magam, amikor egy sokkal későbbi szörnyűséges történetet vizsgáltam, az 56-os Mosonmagyaróvárt, az 56-os Salgótarjánt, én kétoldalu félelmet tapasztaltam. Iszonyúan féltek a végrehajtók is és félnek most is. És azt hallom, hogy itt a ti vidéketeken, Ujvidéken is, eltávolították a hatóságok azokat a kopjafákat, azokat a kereszteteket, amelyeket az áldozatok emlékére állítottatok. Ezt viszont a félelem diktálja.

- Igen, Én azt hiszem, hogy a szláv lakosság, aki egyrészt elutasítja és bírálja és támadja az egykori bolsevik államhatalmat és rendszert amikor a magyarok vagy a német kisebbség, s cigány kisebbség elleni atrocitásokról szó esik ... ugyanaz az államhatalom követte el ....

.....

- Vajdasági tömegsírok magyar halottaira emlékezett .....

egy vers -

A mai műsort Király Edit szerkesztette, vezette Belénessy Csaba.
Felelős szerkesztő Győri Béla.

KOSSUTH ADÓ

HIREK

09.00 h

Moszkvába indult a magyar ipari és kereskedelmi miniszter. BOD Péter Ákos elutazása előtt a magyar rádió munkatársának elmondta, bizik abban, hogy a tárgyalások eredményeként Magyarország hozzájut a szükséges villamos áramhoz és kőolajhoz. Az egyik fő vitatéma éppen az, hogy mennyit kell fizetnünk az áramért, mert szerintünk nagyon sokat kér a SzU, közölte a miniszter. BOD Péter Ákos megbeszéléseket folytat majd arról is, hogy a hazai vállalatok olaj koncessziós megállapodás keretében esetleg kitermelési lehetőséget kapnak a SzU-ban. A minisztert több nagyvállalat, közöttük az IKARUS és a VIDEOTON vezető munkatársai is elkísérték Moszkvába.

Az amerikai külügyminiszter szerint immár bizonyos, hogy csütörtöki ülésén a Biztonsági Tanács olyan határozatot hoz, amely bármilyen lépést lehetővé tesz a tagok számára Irak ellen. James Baker a sajtó képviselőinek elmondta, hogy a washingtoni külügyminisztérium már elküldte a meghívókat a BT 15 tagállamának. Az Egy.Áll. arra törekszik, hogy javaslata még ebben a hónapban kerüljön az ENSZ vezető testülete elé, addig, amíg Washington a BT soros elnöke. Baker beszámolt arról is, hogy nem számít egyhangu határozatra, ugyanis Kuba, Jemen és Malaysia jelezte, nem ért egyet egy Irak ellenes BT döntéssel.

Irakból a németországi Nürnbergbe érkezett a Siemens-cég 20 alkalmazója és 36 ir nemzetiségű ápolónő ugyancsak elutazhatott Ammanba. A tuszok szabadonbocsátásához azután járult hozzá Szaddam Husszejn, hogy a Siemens gyógyszereket küldött Bagdadba. Korábban úgy tudták, hogy az orvosságot szállító olasz repülőgéppel olasz fogvatartottak is hazatérhetnek. Az Alitalia járata azonban üresen tért vissza Rómába. Az iraki elnök brit feleségeknek ígéretet tett arra Bagdadban, hogy férjeik ugyancsak hazatérhetnek.

Németország szükség esetén légi hidon is kész élelmiszert szállítani a SzU-ba. A bonni kormány azt fontolgatja, hogy az országban állomásozó amerikai légierőt is fölkerik a segítségre. Német lapértésülés szerint ez a csomagküldési akció lenne a legnagyobb segélyszállítmány a 2.vil háború óta. Az élelmiszer küldeményeket azután ajánlották fel, első sorban Leningrádnak, hogy kiderült, már az alapellátást sem tudják

(hírek, 9 h)

biztosítani a SzU legnagyobb városaiban.

Libanon parjainál az izraeli haditengerészet elsüllyesztett egy palesztin rohamcsónakot. A lövöldözésben 5 palesztin gerilla meghalt, izraeli veszteségek nem voltak, közölte a hivatalos hírügynökség Jeruzsálemben.

- 000 -

KOSSUTH ADÓ

HIREK

10.00 h

Moszkvában kezd tárgyalásokat a magyar ipari és kereskedelmi miniszter BOD Péter Ákos elutazása előtt a Magyar Rádió munkatársának elmondta, bizik abban, hogy a tárgyalások eredményeként Magyarország hozzájut a szükséges villamos áramhoz és kőolajhoz. --- (ism) ---

Németország szükség esetén légihidon is kész élelmiszert szállítani a SzU-ba., -- (ism)

Az amerikai külügyminiszter szerint immár bizonyos, hogy csütörtöki ülésén a BT olyan határozatot hoz, amely bármilyen lépést lehetővé tesz a tagok számára Irak ellen. -- (ism)

A brit kormány újabb 14.000 katonát vezényelt Szaud Arábiába. Az alakulatokat Németországból irányítják az öböl térségébe. Ezzel az ott állomásozó brit katonaság hadosztállyá fejleszthető és szakértők szerint január végére bevethető lesz.

Közben Londonban mintegy 5000-en tüntettek a háborus készülődés ellen. Tony Benn munkáspárti képviselő átfogó béketárgyalásokat követelt a közelkeleti problémák megoldására és azzal vádolta a brit kormányt, hogy nem törődik a tuszok életével.

Az egyiptomi-izraeli határon legalább 4 ember meghalt, többen pedig megsebesültek és támadásban. Kairóban az izraeli nagykövetség szóvivője elmondta, hogy ismeretlen terrorista nyitott tüzet a turista buszra, amely akkor még a határ izraeli oldalán volt, a fegyveres pedig az egyiptomi oldalon.

- 000 -

KOSSUTH ADÓ

HIREK

11.00 h

Szovjet áram és kőolaj szállításról kezd tárgyalásokat Moszkvában a magyar ipari és kereskedelmi miniszter. BOD Péter Ákos elutazása előtt a Magyar Rádió munkatársának elmondta, bizik abban, hogy hazánk megkapja a szükséges energia hordozókat, bár szerintünk a SzU pl. az áramért nagyon magas árat kér. A tárca irányítója megbeszéléseket folytat arról is, hogy a hazai vállalatok koncessziós megállapodás keretében esetleg olajkitermelési lehetőséget kapnak a SzU-ban.

Az amerikai külügyminiszter bizik abban, hogy a BT már csütörtökön olyan határozatot fogad el, amely lehetővé teszi a katonai akciót Irak ellen. ---

London újabb 14.000 katonát vezényelt Szauđ Arábiába. ---

A brit kormány megbízottja a diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról tárgyal Szíriában. ---

Palesztin terror támadást hiusított meg egy ihraeli őrnaszád. ---

Egyiptomi oldalról rálöttek egy turista buszra, amely izraeli területen volt. A támadásban legalább 4-en meghaltak. ---

Portugália bővíteni kívánja az együttműködést öt egykori gyarmatával. ---

KOSSUTH ADÓ

GONDOLAT-JEL

11.05 h

A Rádió kulturális hetilapja.

Felelős szerkesztő Bölcs István.

- A 7.évfolyam 26.számának tartalma:

- A maflaszág géniusza. A Gondolat-jel mikrofonja előtt Woody Allan mondja el, hogy felvették-e már abba a klubba, ahová sohasem akart belépni. Hogy Woody miért utál Allan filmeket nézni - és hogy mit gondol Magyarországról?

- Milos Forman a szabaduló művész nem kívánkozik vissza Középeurópába. Ugy véli, hogy régióknak még nem vetette le magáról a 40 évnyi Ázsiát, egyszer még olvasztó tégellyé válhat.

- Boszorkányok pedig vannak. A sátán létezik. Ha nem rajtunk kívül, akkor bennünk. A sátánok kultuszáról és az ördögüzésről nyilatkozott műsorunknak Nyiri Tamás teológus és Buda Béla pszichiáter.

- Turandot, avagy a szerencsenmosdatók kongresszusa. Brecht utolsó darabjában a bölcseknek azt kell megmagyarázniuk, hogy miért nyomorog a nép. Illetve, hogy nem is nyomorog olyan nagyon. És ha nyomorog is, az hasznára válik. Szóval ezt itt és most be kellett mutatni, vallja Zsámbéki Gábor.

- A műsor mai szerkesztője Ocsovai Gábor, a műsorvezető Barát József.

KOSSUTH ADÓ

DÉLI KRÓNIKA

12.00 h

A mikrofonnál Nika György.

tartalom

- A magyar ipari és kereskedelmi miniszter ma reggel 7 órakor, mielőtt Moszkvába indult, nyilatkozatot adott a Magyar Rádióknak arról, hogy milyen tárgyalási céllal utazik a szovjet fővárosba. Vele tartottak az IKARUS, a VIDEOTON, az Olaj és Gázipari Tröszt valamint a Villamoströszt képviselői is., A riporter Szörényi Péter.

- Miniszter úr, mivel lenne elégedett szerdán hazafele jövet, hiszen szóba kerül majd energetika, gépipar, szinte minden?

- Először is annak örülnék, ha világossá válna, hogy a SzU-ban melyik szervezet miért felelős és miben tudunk megállapodni kivel. Kicsit talányos ez a monda, de aki ismeri a szovjet viszonyokat, az nagyon jól tudja, hogy rengeteg üzleti lehetőség van. Az utóbbi hónapokban az nehezítette ezek feltárását, hogy nem dőlt még el, milyen termékekben melyik minisztériumoknak, szervezeteknek van kompetenciájuk. Másodszor, ha megállapodunk valamiben, akkor hogyan lehet kiegyenlíteni a szállításokat.

- Ön akkor most nem tudja, hogy kivel fog tárgyalni?

- De az világos, hogy a legfontosabb import termékekben a központi minisztériumok osztják el a javakat és ezért azok a partnerek. Azonban ez a mennyiség még nem elég és a feltételek is elég szigorúak, szeretnénk ezen változtatni.

- Mit jelent, hogy szigorúak és mit jelent az, hogy nem elég?

- A központilag felajánlott listán 1 millió tonna olaj szerepel és nekünk -

- 4-5 kellene minimum.

- Minimum annyi kellene. Áramban is elég jelentős az elmaradás és ott nem csupán az áram mennyisége, hanem az ütemezése és az ára.

- Magasabb árat kérnek?

- Jelentősen. Azonban én biztos vagyok abban, hogy a korábbi államközi szerződések betartatásával, plusz még új lehetőségek feltárásával hozzájutunk a szükséges áramhoz. Ami a mi exportunkat illeti, tehát az elektronikát, itt van jó lehetőségünk értékesítésre. Ki kell tapogatnunk és ez lesz a misszió egyik legfontosabb feladata, az ellen-tételt, hiszen ezen bicsaklott ki az 1990-es gépipari, elektronikai,

(déli krónika - 12 h)

hadipari export is.

- Sajátos színfolt volt, hogy ide a repülőtérre kijött a szovjet nagykövet és ön úgy jött tőle vissza, hogy sikerült koncessziós ügyekben tárgyalnia. Mit jelentett-ez?

- Ez egy új dolog, nevezetesen a SzU területén vannak föl nem tárt, vagy már föltárt de még művelésbe nem vett olajmezők és ott lehetőség nyílik Magyarországra, esetleg az OKGT, a kőolaj és gázipari tröszt szakemberei számára, hogy kitermeljenek és a kitermelt olaj egy részét megtartsák. Ugyanakkor érdeklődnek a Magyarország területén meglévő olaj kitermelése iránt is a szovjetek, hiszen van olyan technológiájuk amelyik nálunk még újnak számít.

- Lehetőség, ígéret vagy már nagyon közel vannak a megállapodáshoz?

- Tisztázni kell először a jogi kereteket. Magyarországon a koncesszió törvény még nincs elfogadta. A SzU-ban sincs még kidolgozva, de ahogy most tájékoztatást kaptam, ott is hónapokon belül eldőlt ez. Ha ez eldőlt ez a jogi keret, akkor már csak abban kell megállapodni, hogy pl. a kitermelt olajnak hány százalékát kapja meg a koncesszor. De ha meg van a jószándék és a kölcsönös érdekeltség, már pedig meg van, akkor én feltételezem, hogy azt heteken belül tisztázni lehet.

- A budapesti főpolgármester úgy nyilatkozott, hogy a Világkiállítást Bécsnek kellene megrendeznie 1996-ban.

- DEMSZKY Gábor szerint, érdemes folytatni a Budapest-Bécs világkiállítás előkészületeit és fenntartani az ideiglenes bejegyzést. A Magyar Rádióknak adott interjúban kifejtette, hogy a márciusi végleges döntést befolyásolhatja, hogy megszületnek-e addig, a tulajdonság és a koncessziót szabályozó döntések. Jelenleg úgy ítéli meg, hogy a megrendezés Budapestnek nagyobb kockázat mint a halasztás. Így Bécsnek kellene megrendeznie a világkiállítást 96-ban. Budapestnek pedig turista csalogató kulturális és sport rendezvényekkel kellene azt kiegészítenie. Dr. E. Busek, osztrák felsőoktatási miniszter, aki az osztrák kormányban a világkiállításért felelős, kijelentette, hogy az esetleges magyar lemondás esetén igyekezne megértetni a magyar helyzetet az osztrák közvéleménnyel. Ennek semmi esetre sem lenne olyan hatása, mint a Bős-Nagymarosi építkezés leállításának.

(déli krónika - 12 h.)

Az öbölválság hirei:

Az amerikai külügyminiszter bizik abban, hogy a BT már csütörtökön olyan határozatot fogad el, amely lehetővé teszi a katonai akciók Irak ellen. ---

Irakból a németországi Nürnbergbe érkezett a Siemens cég 20 alkalmazottja. ---

A brit kormány megbízottja a diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról tárgyal Szíriában. --

- Az erdélyi magyarság helyzetéről és a Romániában élő magyarok kulturális életéről folytatott megbeszélést az Európatanács főtitkára SÜTŐ Andrással. K.Lalumiere asszony Strasburgban fogadta az erdélyi magyar író.

- Most választási témák következnek Európa keleti feléből.

- Folyamatosan teszik közzé a csehországi illetve szlovákiai helyhatósági választások eredményeit. Forró Evelin jelenti Prágából:

- Csehországban 75, Szlovákiában mindössze 50 % körüli volt a részvétel a helyhatósági választásokon. Miután a szlovák területeken már tegnap 2-kor bezártak a szavazóhelyiségek, onnan már vannak részeredmények. Szlovákiában különben 136 város 2694 település előljáróját választotta meg. A dunaszerdahelyi járásban lakik a legtöbb magyar nemzetiségű. Ott a polgármesterek közül 23 független, 14 kommunista párti, 9 az Együttélés, 6 a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom, 5 pedig a Független Magyar Kezdeményezés jelöltje. Ami a képviselők megosztását illeti, 336 az Együttélés. 252 a vele szövetséges Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom tagja. A Független Magyar Kezdeményezésnek 138, a kommunista pártnak 79, a Nyilvánosság az Erőszak Ellen mozgalom 68 képviselője lesz a dunaszerdahelyi járásban. Magában a városban Dunaszerdahelyen Öllős Árpád az eddigi tanácselnök nyert. Ő az FMK jelöltje volt és támogatta a szlovák kormánykoalíció két pártja a Nyilvánosság az Erőszak Ellen mozgalom és a szlovák kereszténydemokrata mozgalom. Nagymegyeren független jelölt győzött, Somorján, Komáromban és Sepsziből az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokraták képviselője.

(déli krónika - 12 h)

- Ma tartják Lengyelországban az elnökválasztást, amelyet komoly belpolitikai csatározások előztek meg. Nemes Gábort hallják Varsóból.

- Történelmük során először választanak közvetlenül államfőt a lengyelek, még pedig a régi rendszer utolsó, még hatalmon lévő oszlopának Jaruzelski tábornoknak a helyébe. A hat elnökjelölt, köztük a Szolidaritás két egymással szembe fordult szárnyát képviselő Walesa és Mazowiecki kormányfő 27.5 millió választópolgár kegyeiért küzd. Ha ma egyikük se szerezne 50 %-nál több szavazatot, akkor december 9-én a két legjobban szereplő jelölt részvételével második fordulót tartana Walesa a favorit, népszerűségére és a hatalmas életszínvonal zuhanás miatti általános csalódottságra támaszkodva, olyan keménykezű, erős államfőként össznemzeti sheriffként ajánlja magát a választóknak, aki maj végre kiszellőzteti Varsót és rendet csinál. A Szolidaritás hagyományos történelmi gárdája viszont Walesa egyeduralmától tartva egyértelműen a liberális, törvénytisztelő Mazowiecki mögött áll.-
Eredmény, ha nem is hivatalos, állítólag már röviddel már az urnák lezárása után lesz. A német Infas közvéleménykutató intézet 400 választási iroda előtt felállította embereit, akik a helyiségből kijövőket megkérdezve viszonylag hü képet tudnak adni arról, hogy hogyan szavaztak a lengyelek.

- Moldovában az oroszok lakta területen folynak választások, mert az ott élők önálló életet kívánnak élni. Izbéki Gábor tudósít.

- A Dnyeszter melléki köztársaságbeli választásokat természetesen nem lehet a lengyelhez hasonlítani, de semmi máshoz sem. Ezt a szavazást ugyanis alkotmányellenesnek tekinti mind a moldáv mind a szövetségi szovjet vezetés. A Dnyeszter melléki jobbára orosz ajkú lakosság ugyanis önhatalmuan azért szeretne kiválni Moldovából, mert szerintük a moldovánok nem tisztelik az ő nemzeti jogaikat. Ezért inkább külön köztársaságként tartoznának a SzU-hoz. A moldovánok ezzel a köztársasági ipar elvesztését féltik, az oroszok pedig attól tartanak, hogyha támogatják a Dnyeszter-mellékieket, akkor mindenütt ösztönzik ezzel az orosz szeparatizmust, ha nem, akkor pedig az a vád éri őket, hogy cserbenhagyják társaikat. A Dnyeszter melléki választások tehát lezártnak, mert ezt fegyverekkel nem is akarja és nem is tudja megakadályozni. Másképp pedig nem lehet. Közbenpedig folytatódik a közvetítés Moszkva és Kisinyov, sőt egyes hírek szerint Bukarest, Moszkva és Kis

(déli krónika - 12 h)

nyov között is, hogy megoldást találjanak a válsága. A román értesülések szerint még az is elképzelhető, hogy egyszer maga Gorbacsov utazik a helyszínre. Ám ezt itt moszkvába elég valószínűtlennek tartják. Bonyolítja a helyzetet, hogy a Dnyeszter melléki orosz ajku lakosság jobbára a társadalom konzervatív felfogású részéhez tartozik. A helyi hangadók ellenzik nemcsak a köztársaságok önállósodását, hanem a társadalom piaci átalakítását és a reformokat is.

- Nyugati légihid kialakításáról folynak tárgyalások a SzU-nak szánt élelmiszer segélyek leszállítására. A többiit Bernát György mondja el Bonnból:

- Mihail Gorbacsov és H.Kohl lesz a német csomagküldő akció védelme. Kohl a jövő héten személyesen is felhívja az NSZK polgárait, hogy segítsék a SzU-t az idei nehéz tél átvészelésében. A Luftwaffe a német légierő kész bevetni saját szállító gépeit annak mintájára, ahogy 1948-ban az amerikaiak ellátták a szovjet blokádtól szenvedő Berlint. Most a légihid lehetőségét a bonni védelmi miniszter is megerősítette. Sőt, arról is szó van, hogy szükség esetén a Németországba állomásozó amerikai csapatok gépei is besegítenek és a hadsereg élelmiszer tartalékaiból is küldenek a SzU-ba. Valemennyi segélyszervezet munkáját és az állami tartalékok mozgósítását is a bonni kancellári hivatalban hangolják össze. Ugyanolyan, 30.500 kalóriát tartalmazó élelmiszer csomagokat állítanak össze, mint amilyeneket a Care-programban a háboru után kapott az éhező Németország az amerikaiaktól. Nyilatkozott a TV-ben a német Vöröskeresztesek elnöke. Ők elsősorban a nyomor szinten vagy az árvaházakban és az idősek otthonaiban élőket juttatják ennivalóhoz. Bonni szakértők egy csoportja a kancellár külpolitikai tanácsadójának Hörst Teltschiknek a vezetésével. a jövő héten Moszkvába utazik, hogy tisztázza a segítés részleteit.

Ismét hazai jelentések:

- Mégis fennmarad az alig 100 tagot számláló Független Magyar Művészek Országos Szövetsége. Első közgyűlésükön Kegyes Csilla járt:

- Reggel valamivel 9 óra előtt még úgy tűnt, hogy a még alig létező szövetség megszűnik. Pedig kora tavasszal még nagy volt az érdeklődés és a lelkesedés, amikor megalakult ez a szervezet, amely elsősorban amatőr művészeket tömöríti. De azokat is, akik a Művészeti Alapból k

ábrándultak, vagy nem is remélhetik felvételüket abba. Ugyanis nincs művészeti diplomájuk. Azt szeretnék, ha a közönség vizsgálhatná tagját, tehát kiállítasoakt szerveznek, hogy kapcsolatot teremtsenek vel és biztossáák megélhetésüket. Nos, a közgyűlés mégis összeülhetett és kiderült, hogy vannak annyian, hogy megszavazzák és támogassák a Független Magyar Művészek Országos Szövetsége továbbélését. Bár keves vannak, 100 egynehányan, mlégis ugy tartják, hogy ez a kis közösség elkegendő lehet, ha összefog a művészek érdekeiért a többi hasonló eg: sülettel. Anyagiakban sem bővelkedik a szervezet, de biznak benne, mi: mások, hogy találának sponzorokat, támogatókat. Ugyanezt nem remélhetik jelenlegi Művészeti Alaptól, amelynek nemrég zárult le a művészek vagyónának hűtlen kezelése címszó alatt folytatott vizsgálat. Koppány Lászlótól a képző és iparművészek érdekvédelmi egyesületének vezetőj:ától megtudhatták a közgyűlés résztvevői, hogy sajnós a művelődési tárca revizorai vizsgálati anyagukban ugyan elmarasztalják a Művészet Alapot, de nem foglalkoztak az Alap vagyónának a Kft-kbe vitt részéve Szerintük ez a művészek kifosztása. Mindenesetre az Alap egyik osztájl: vezetője mindent megcáfolt, de a közgyűlés résztvevőit nem győzte meg. zene

Vasárnap általában nem szoktunk megemlé kezni névnapokról. Ma kivétel: teszünk és nem azért mert vasárnap van, hanem azért mert ma Katalin n: van és a név viselőiből meglehetősen sok hölgy él az országban. Pinté: Dezső köszönti őket. - (A Katalin eredetéről, a híres Katákról)

- 000 -

KOSSUTH ADÓ

HARMINC PERC ALATT A FÖLD KÖRÜL

12.21 h

- Ma kérem nemcsak holmi kuriózumokról, ötlábu borjakról lesz szó, hanem politikáról is,. Ám azért ez nem lesz holmi kommentárokból álló m: sor. Mert szót ejtünk ugyan a japán császár trónralépéséről, de azé: most is inkább a teniszező uralkodó és a szigetország kultúrája iránt érdeklődünk. Hallanak majd a lengyel elnökválasztásról, de nem annyir: elnökjelöltektről, mint inkább a lehetséges first ladykről. Bonni tuó: sitónk bértlyukokról értekezik, ám ez sem lesz gazdasági dolgozat. Hal: nak a csehszlovákiai és a SZU-beli bevásárlási gondokról, hiánycikkek: ről. Legutólsó tudósításunk az amerikai hajászati, azah hadviseleti p: tikáról szól. - (a 30 perces m: sor szalagon) - 000 -

KOSSUTH-adó

H Í R E K

17.00h

Egy távirat olyan hírt röppentett fel, amely szerint Gorbacsov a jövő hónapban a Közép-Keletre látogat. Az ujság azt is tudni véli, hogy a szovjet elnök Sevardnadze külügyminiszter is a térségbe utazik, Gorbacsov látogatásának előkészítésére. Sevardnadze Irakban állítólag kérni fogja Sz.Husszeint, hogy engedje haza a még ott rekedt szovjet szakértőket - írja a szaudi lap.

Bush amerikai elnök személyesen köszönte meg a még ügyvezető brit kormányfőnek, M.Thatchernek, hogy London újabb 14.000 katonát vezényelt az öböl térségébe.-----Ism.

Dél-Szlovákiában a vártnál nagyobb magyar többség alakult ki, sok helyi képviseleti testületben. A helyhatósági választás részeredményei azt mutatják, hogy számos településen magyar polgármester jelölt nyerte el a szavazók bizalmát. Többségüket az Együttélés nevű politikai mozgalom támogatja. Ez a szervezet győzött Somorján, Szepcsiben és Komáromban. Dunaszerdahelyen a Füg. Magyar Kezdeményezés jelöltje lett a polgármester, itt 90 %-s a magyar lakosság részaránya és 41-tagú képviselőtestületükben mindössze egy szlovák nemzetiségű lett. Megfigyelők emlékeztetnek arra, hogy a legtöbb dél-szlovákiai településen az utóbbi időkben sem voltak villongások, noha a szélsőséges szlovák nacionalisták uszító magyar-ellenes kampányt folytattak.

Föld-privatizációs programjuk érdekében ultimátumot intéztek a veszprém-megyei kispaszták a kormányhoz, az Országgyűléshez és a párt koalíciós partnereihez. Az állásfoglalást tudósítónk, Horváth Gyula ismerteti:

- Az agrár-ágazatban uralkodó bizonytalanság megszüntetésére a kispaszták 120-tagú veszprém-megyei nagyválasztmánya a hétvégén állásfoglalást fogadott el, amelyben felhívja az Országgyűlést, a kormányt, a koalíciós partnereket és a Kispasztapárt vezetését, mindent tegyenek meg annak érdekében, hogy a Kispasztapárt föld-privatizációs programját tűzzék napirendre december 14-ig, az országos kispaszták nagyválasztmányi üléséig. Mennyiben ennek napi-

(hirek, 17h)

rendbe iktatását elutasítják, abban az esetben a Veszprém-megyei kiszagzdák azt javasolják a nagyválasztmánynak, hogy végső megoldásként vegyék fontolóra a koalícióból való kilépést. Az állásfoglalás szerint a Veszprém megyei kiszagzdák bízna abban, hogy megfelelő kompromisszummal ez a végső lépés mégiscsak elkerülhető.

Időjárás-----

- 000 - 0 - 000 -

KOSSUTH-adó

H I R E K

17.00h

Az amerikai külügyminiszter bejelentette, hogy az Egyesült Államok olyan határozati javaslatot terjeszt a Biztonsági Tanács csütörtöki ülése elé, amely megteremti a politikai alapot a katonai erő alkalmazására Irak ellen. J. Baker elmondta, a washingtoni tervezet felszólítja Bagdadot, hogy megadott határidőig vonuljon ki a megszállt Kuvaitból. A BT döntése egyúttal felhatalmazná az ENSZ tagállamait, hogy az ultimátum lejára után minden szükséges eszközt felhasználjanak a határozatokvégrehajtása érdekében. Az Egy.Államok arra számít, hogy a határozati javaslat megkaphatja a szükséges egyszeri többséget a BT-ban.

-----Ismétlések-----

A bukaresti kormányhoz közelálló ADEVARUL c. lap azt állítja, hogy a magyar kisebbség vezetői nem fordultak kellő megértéssel a többségi román lakosság felé, és ez okozta a legfőbb problémát a két nemzet kapcsolataiban. A szerző ugyanakkor leszögezi, a ormánságnak oda kell figyelnie a kisebbség érzékenységre, de ez nem azt jelenti, hogy egyetlen tollvonással meglehet szüntetni a többségi érzékenységet. Az ismert író, Petre Salcudeanu cáfolja a románacionalisták vádját, melyek szerint a magyarok az erdélyi megyékből -úgymond- elüldözik a románokat, mindennekelőtt az értelmiségieket. A szerző kifejti, ömaga nem hallott arról,

(hírek, 17 h)

ERdély magyar szellemi megszállás alatt állna és anyagi szempontból méginkább képtelen a vád.

A veszprémi kisgazdák a párt kilépését javasolják a kormánykoalicióból arra az esetre, ha az Országgyűlés december 14-ig nem tűzi napirendre föld-privatizációs programjukat. A Független Kisgazdapárt vezsprém-megyei nagyválasztmánya a kormányhoz, a parlamenthez és a pártkoalíciós partnerekhez küldte el állásfoglalását. Az aláíró kisgazdák ugyanakkor bíznak abban, hogy megfelelő kompromisszummal elkerülhető a végső megoldásnak javasolt kilépést a koalícióból.

Az Adriai-tengerbe zuhant délelőtt egy olasz helikopter 13 utassal a fedélzetén. A szerncsétlenség okai egyelőre ismeretlenek, hiszen az erős szél ellenére a látási viszonyok jók voltak, és eső sem esett. A helikopter technikusokat szállított egy tengeri furótoronyhoz. A parti mentőknek eddig csak két áldozat holttestét sikerült kiemelni az Adriából.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

ESTI RKÓNKA

18.00h

A mikrofonnál: Nika György

Tartalom-----

Időjárás-----

- Részletes jelentéseinket a mai kormányülés ismertetésével kezdjük. A kabinet a jövő évi költségvetésről tárgyalt, pontosabban annak hiányáról. Orosz József a tervezett deficitről és a Valutaalap álláspontjáról kérdezte RABÁR Ferenc pénzügyminisztert és BOTOS Katalin államtitkárt.

- RABÁR: Mintegy 90, 100 milliárd deficitre sikerült leszorítani ezt az összeget, ez a 90-100 milliárd még mindig nagyon soknak tűnik ahhoz képest, amit a N.Valutaalap megkíván. Hát ők 50 mrd. körüli összeget tudtak volna elfogadni akkor, amikor

(Esti Krónika, 18 h)

utoljára felülvizsgálták a magyar gazdaságnak a helyzetét. Ez semmi szín alatt sem kudarc, itt olyan két szélsőség között kell a középutat megtalálni, amelyek végülis elfogadhatatlanok. Egyik oldalon a finanszírozási lehetőség áll, ennek korlátai vannak. nemcsak külső korlátai, nemcsak az korlát, hogy a N. Valutaalap nem fogad el egy bizonyos összeget, hanem az ország adósságtörlesztési lehetőségeinek is korlátai vannak, tehát ilyen szempontból, az összeg nem feszíthető akár meddig. A másik véglet az, hogy mi az, amit ez az ország képes még elviselni. Mi az a mit a költségvetési intézmények, a lakosság, a vállalatok, újabb terhet képesek havonta.....ez a korlátozás ugyanolyan szigorú végül és mindkét korlát nehezen kitapintható, valahol közöttük kell megtalálni egy olyan járható utat, amely az ország teherviselő képessége szempontkából még viselhető és ugyanakkor külsőleg megfinanszírozható.

- Nem tudom BOTOS Katalin ön hogy gondolja, mennyire teoretikus ez a vita, hogy az IMF hajlandó-e az 50 mrd-os követelésből engedni, mennyire hajlandó akceptálni a magyar kormánynak a kéréseit akár a 90 vagy a 100 mrd-os költségvetési hiányt?

- BOTOS: Volt erre egy becslésük, hogy mennyit lehet megtenni, nekünk is van egy számításunk, hogy mennyit....ennek a kettőnek a közelítésével.....ugy gondolom, hogy valamifajta közelítésre lehet számítani.

- BOTOS Katalin elmondta még, hogy a kormány arra törekszik, amit egyébként is nagyon szeretne, hogy jövőre az ideizhez hasonló mértékű lenne az infláció, vagy legalábbis ne legyen nagyságrendben nagyobb, mint 1990-ben. MIndez számokban kifejezve 34-36 százalékos inflációt jelentene jövőre. A Valutaalap küldöttsége különben megérkezett Budapestre és munkatársunk ki is ment a repülőtérre, hogy nyilatkozatot kérjen tőlük. A delegáció tagjai azonban határozottan elzárkóztak az interjútól. - Most a külföldi jelentések következnek. Lengyelországban még nem tudni, milyen eredménnyel zárulnak az elnökválasztás, csupán találgatások vannak. nemes Gábor jelenti Varsóból:

(Esti Krónika, 18 h)

- Én a győztesre szavaztam - ravaszul mosolyogva Walesa, a többi elnökjelölt még ennyit sem árult el az ujságíróknak. Az Amerikából érkezett "sötét ló" - Tyniski faképnél hagyta őket, Mazowiecki miniszterelnök pedig csak azt közölte, hogy ha nem bízott volna a győzelemben, el sem indul. Egyébként pedig jó esélyt lát a lengyel demokrácia számára. A leköszönő jelenlegi elnököt, Jaruzelskit, amikor a szavazó helyiségből kilépett, persze elsősorban a multról kérdezték. A táboronok elismerte, hogy legnagyobb politikai kudarca azt volt, amikor 1981 őszén nem sikerült megvalósítania a nemzeti megegyezést és amit aztán nem tett hozzá, ez vezetett az általa kihirdetett szükségállapothoz. A kampány-csendnek megfelelően az urának lezárásáig még a részvételi arányról sem szabad információkat közzé tenni, de 8 órakor azonnal lesz valamifajta első becslés és még éjfél előtt számítani lehet a nem-hivatalos végeredményre is. Amennyiben a hat közül egyik jelölt sem szerzi meg a szavazatok több, mint 50 %-t, december 9-n második fordulóra kerül sor. A mai szavazáson egyébként, ha akar, egy igen tekintélyes lengyel is részt vehetett volna a krakkói 14.sz. választókerületben bejegyzett Karol Wojtillaról van szó, aki jelenleg éppen pápai feladatokat lát el Rómában.

- Szlovákiában a helyhatósági választásokon igen jól szerepeltek a magyar nemzetiségű jelöltek- Forró Evelínt hallják:

- A szlovákiai Komáromban 46 képviselői helyből 45-t magyarok szereztek meg, az eredmény annál is inkább figyelemre méltó, hogy a város lakójának 36 %-a szlovák. A városban és a Komáromi járásban is a legtöbb képviselői helyet, ill. polgármesteri tisztséget az Együttélés mozgalom szerezte. Magyar nemzetiségű polgármestere van Kassa óvárosában, őt a kormányzó párt a Nyilvánosság az Erőszak Ellen mozgalom indította. Függetlenek nyertek Párkányban, Losoncon, Füleken, Nagymegyeren. Kommunista párti polgármestere lesz Rimaszombatnak, Tornajanak, a rimaszombati járásban különben a kommunisták toronymagasan vezetnek 52 polgármesteri helyük van, 20 az Együttélésnek, 7 a Független

(Esti Krónika, 18 h)

Kezdeményezésnek. Léván a 35-tagú önkormányzati testületbe 11 magyar nemzetiségű került. A magyarok szempontjából az eredmények igazán jónak mondhatók, hiszen a közelmúltban a nyelvtörvény körüli vitában kifejezetten magyar-ellenes hangulat alakult ki. Felhívtam telefonon Somorja polgármesterét, GYULAI Lajost, aki elmondta, hogy külföldi tőke segítségével víztisztító berendezést akarnak vásárolni, hogy megóvják az ivóvíz minőségét, a bósi vízlépcső építésének káros hatásai ugyanis már érezhetőek. Másik fontos teendőinek tartja a pusztuló belvárosi házak megmentését. Mint mondta, a szlovákok és magyarok békés egymásmellett élésének elvét vallja. Pozsonyban a Nyilv. az Erőszak Ellen mozgalom adja a főpolgármestert, Peter Krespanek művészettörténész személyében. Részletes adatok még nincsenek, de a jelek szerint a szlovák ker.dem. mozgalom megelőzi a Nyilv. az Erőszak Ellen mozgalmat és szorosán ott vannak a kommunisták is.

-

Pozsonyban tíz évvel az ünnepélyes felavatás után, most felrobbantották a Gottwald szobor-csoportot. Klement Gottwaldnak, a csehszlovákiai sztálinizmus vezéralakjának monumentális emlékműve a szlovák kormány épülete előtt a Gottwald nevet viselő téren állt. A teret ma már Szabadság-térnek hívják és ma délután ünnepélyes keretek között, mintegy 400.000 koronás költséggel felrobbantották és eltávolították a szoborcsoportot.

- A román kormányhoz közelálló napilap, az ADEVARUL szerint a románoknak oda kell figyelniük a kisebbségek érzékenységére.

Az ismert román író Petre Salcudeanu cikkében úgy vélekedik, a két nemzet kapcsolataiban legfőbb gondot az jelentette, hogy a magyar kisebbség vezetői sem fordultak kellő megértéssel a többségi lakosság alapvető problémái felé, jól lehet azok sokszor közösek voltak. Együttal képtelennek nevezni azt a román nacionalisták által terjesztett vádat, amely szerint a magyarok tömegesen elüldözik a románokat az erdélyi megyékből. A magyar nyelvű televízió műsorokról az ADEVARUL cikkében kifejti, hogy ez természetes és normális dolog.

(Esti Krónika, 18 h)

- Hírek az öbölválságról:

-----ismtélesek-----

- A Német Vöröskereszt a következő hetekben három millió márkás segély-csomagot küld a Szovjetunióba.-----ism.

- Németországban egy hét múlva tartják az első választásokat az egyesülés óta. Esélylatolgatás bonni tudósítónktól.-----

- Keletnémet területeken sztrájkot hirdettek a vasutasok.-----

- Hazai jelentések következnek az Esti Krónikában. Föld-privatizációs programjuk érdekében ultimátumot intéztek a vezsprém-megyei kiscgazdák a kormányhoz, az országgyűléshez és a párt koalíciós partnereihez. Az állásfoglalást Horváth Gyula ismerteti.----Ism.

- Budapesten tanácskoztak az Agrárpártok Nemzetközi Szövetségének tagjai. Sajtótájékoztatójukon Császár Attila járt:

- A résztvevő pártok megegyeztek abban, hogy az alapító konferenciát 1991 március 14-ike és 17-ike között Stockholmban foják megtartani. A tanácskozás határozatot hozott arról is, hogy a közép-kelet-európai térség minden országának joga van a teljes szuverenitáshoz, elítéli a sovinizmus bármely formáját és támoatja az európai integráció szellemében a térség békés, szabad, demokratikus életének a megteremtését. A Füg. Kiscgazdapárt és a svéd Centrumpárt közös kezdeményezésére összehívott konferencián a résztvevők foglalkoztak a reprivatizálás és a privatizálás kérdésével is. Ebben ugy foglaltak állást, hogy csak akkor támogtják a megvalósítást, ha a jogos tulajdonosok, ill. azok örökösei, visszkapják a tölűök elvett tulajdonukat, ennek útját csakis az eredeti állapot visszaállításában látják.

(Esti Krónika, 18 h)

E tulajdonjog azonban csak az 1945-47-s alaphelyzetnek megfelelően állapítható meg. A konferencia résztvevői úgy látják, hogy a kommunista típusu tulajdonviszonyok gyors lebontása és a központi irányítású gazdasági rendszer felcserélése a valódi piacgazdaságra nem könnyű, viszont az egyetlen járható út az Euróához való felzárkózásra. Hangot adtak a sajtótájékoztatón azon kezdeményezésüknek is, hogy jövőben foglalkozni kívánnak a gazdasági krízis következtében veszélyhelyzetbe került társadalmi rétegek szociális problémáival és azok megoldásának lehetőségeivel, valamint a környezetet súlyosan károsító szennyező források lehető leggyorsabb megszüntetésévl, a fejlettebb országok bevonásával és támogatásával.

- Most már biztos, hogy szalmonella fertőzés okozott viszonylag könnyű lefolyású betegséget a Rombert Károly krt.i katonai kórházban. -----

Sport-----

Időjárásjelentés:

- Éjszaka változóan felhős, ködös idő várható. Napközben a déli- délkeleti szél megélénkül. A hőmérséklet éjszaka 2 -7, hétfőn napközben 11 és 16 fok között alakul. A fővárosban változóan napközben többször erősen felhős lesz az ég. A hőmérséklet hajnalban 5, kora délután 13 fokközelében alakul.

Tartalom-----

- Az E.Krónika műsorvezető-szerkesztője: Nika György volt.

KOSSUTH-adó

H Í R E K

19.00h

A magyar kormány 90-100 mrd. forintos hiányt tervez a jövő évi költségvetésben. A testület ülése után a pénzügyminiszter elmondta, hogy ez az összeg még mindig nem esik egybe a Valutalaalap elvárásaival, hiszen a nemzetközi pénzügyintézet legfeljebb 50 mrd-s deficitet tudott volna elfogadni, amikor legutóbb megvizsgálta a magyar gazdaság helyzetét. RABÁR Ferenc kijelentette, hogy a magyar kormánynak két korlátozó tényező között kellett megtalálnia a járható utat, ez pedig egyrészt az ország külső finanszírozási lehetősége, másrészt pedig az ország maradék teherbíró képessége. A N.Valutalaalap küldöttsége a nap folyamán megérkezett Budapestre, de a delegáció tagjai elzárkóztak attól, hogy nyilatkozzanak.

-----ismétlések-----

Irak bírósággal fenyegette meg azokat az országokat, ha a kereskedelmi embargó miatt bárki is meghal az országban. A bagdadi kereskedelmi miniszter kijelentette, Irak nemzetközi kerestet nyújt be az Egy.Államok, Nagybritánia, Egyiptom és Törökország ellen, ha az élelmiszer hiány következtében haláleset történik az országban.

Az európai változások érdekében kifejtett erőfeszítéseikért Otto Hahn békeéremmel tüntették ki Mihail Gorbacsovot. A Német ENSZ Társaság így kívánta elismerni a szovjet államfő tavalyi tevékenységét a béke, a népek közötti megértés és a nukleáris leszerelés területén. A kitüntetést Gorbacsov....., a szovjet képviselő vezetője vette át Berlinben.

-----ismétlések-----

Az erdélyi magyarok helyzetéről tájékoztatta az Európatanács főtisztjait SÜTŐ András. A neves író a strasbourgi Magyar Napok szervezőbizottsága hívta meg. A rendezvény-sorozat abból az alkalomból kapott helyet, hogy M.ország a hónap elején tagja lett az Európatanácsnak.

KOSSUTH ADÓ

VILÁGÓRA

08.30 h

Külpolitikai ujságírók magazinja.

Főszerkesztő Szalay Zsolt.

- Jónapot kívánok. Bevezetőben arról, hogy mit hallanak a következő 30 percben.

Értelemszerűen visszatérünk a párizsi csúcstalálkozóra és egyben boncolgatjuk is azt, hogy mennyiben tekinthető történelmi jelentőségűeknek az ott elfogadott okmányok.

Ment Mrs. Thatcher és a kérdés most az, hogy ment-e vele a thatcherizmus néven ismert brit politikai irányzat és hogy mindez jó-e nekünk. Munkatársunk a BBC belpolitikai szakértőjét faggatta ezügyben.

Jött Manfred Wörner NATO főtitkár, mármint Budapestre látogatóba. Tőle azt kérdeztük, vajon hozott-e magával valamilyen különleges ajándékot, mondjuk egy olyafajta ígéretet, hogyha netán Kelet-Európa országai viszályba keverednének egymással, hajlandó lenne-e köztük az Észak-Atlanti Szövetség rendet csinálni. Már most megmondom, hogy nem hozott ilyen ígéretet.

Fogytán van két erős ember türelme, legalább is erre tudtunk következtetni szavaikból. G. Bushról és M. Gorbacsovról van szó. Az amerikai elnök az iraki vezetésnek címezte a figyelmeztetést, a szovjet államfő saját köztársasági vezetőinek mondván, hogy szilárd meggyőződése szerint a SzU-nak egyben kell maradnia. Műsorunkban visszaidézzük néhány részletet Gorbacsov pénteki sajtóértekezletéről és megszólaltatunk egy kritikust, egy alkotmányjogi szakértőt is.

Az öbölválsággal külön nem foglalkozunk, az amerikai elnök szaudi arabiai, egyiptomi és genfi tárgyalásai ugyanis lényegében csak azt erősítették meg, amit eddigis tudtunk. Azt nevezetsen, hogy még az arab világ is, többé kevésbé egységes a Kuvait elleni agresszió megítélésében, de azért háboruzni nem nagyon szeretne. Így aztán pusztán figyelemztetésnél tényleg nem több az, amikor Bush türelme fogytát emlegeti. Végül lesz még egy erős ember a műsorban, aki már most is elég erős, de még erősebb szeretne lenni. Ma lesz a lengyel elnökválasztás első fordulója és a legesélyesebbnek Lech Walesa a Szolidaritás nagyhirű vezére tűnik. Milyen lesz mint elnök, erre a kérdésre kerestük a választ varsói tudósítónk segítségével.

(Világóra)

- Általános eufória, lelkesedés, stb. övezte a héten a párizsi 34-es csúcstalálkozót, mint a helsinki folyamat betetőzését. Pontosabban betetőzéseként a kontinens megosztottságának végérvényes végét, az új európai aranykor kezdetét. Szóval, itt van már akkor a Kánaán? Tehetné fela jámbor polgár a kérdést és természetesen maga is meg tud nyomban válaszolni, különösen ha földrészünk keleti felében él és időnként ki is megy az utcára. Dehogy, egyelőre még csak odáig jutottunk el, hogy tudjuk, mennyire nem jutottunk el még sehová. Indokolt az elégedettség, az optimizmus, stb. különösen ami a Párizshoz kapcsolódó és valóban minden eddigit felülmuló fegyverzet korlátozás illetve fegyverzet csökkentési lépéseket illeti. Amugy viszont óvni az elhamarkodott lelkesedéstől, ezen belül is leginkább az úgynevezett helsinki folyamat mennybemenesztésétől. Annak idején a 60-as évek végén, majd a 70-es évek enyhülési szakaszában Brezsnyev SzU-ja egyetemben szilárd szövetségeseivel abban a reményben kezdeményezi az európai párbeszédet, hogy ezzel elismertetheti a nyugattal a kelet-európai szovjet birodalom végleges és örök voltát. A saját egyenjogú és egyjogúságát. Cserében hajlandó volt, nem tehetek másként, tudomásul venni, hogy engednie kell azokon a területeken, amelyek a nyugatnak voltak fontosak, ugymint az emberi jogok és effélék. Nem mondom végig a történetet. A lényeg az, hogy szerintem Párizsnak semmi köze Helsinkéhez. Ami most van Európában, leginkább Keleteurópában, az legkevésbé sem ahelsinki folyamat eredménye. Amely helsinki folyamatot amugy kritikusai úgy emlegetik, mint a nyugat indokolatlan hajlékölését a poszt-sztálinista diktaturák előtt. A nyugat hitelnyújtási készségét pedig mint hozzájárulást eme poszt-sztálinista rendszerek túléléséhez. Ha ugyanis, mondom én, nincs a szovjet stagnálás és nyomában a szükség szerű Gorbacsov-jelenség, a modell váltás, amiből előbb utóbb rendszerváltás is lesz, akkor még ma is arról rágnák a gittet a diplomaták, Bécsben, Genfben vagy akárhol, hogy szabad-e a keleteurópai szállodákban a benschülötteknek is árulni nyugati lapokat. A katonák meg azt csócsálnák, leszerelés helyett, hogy kinek hány kötelegénye illetve tankja van, avagy ha hazudik, ezt hogyan lehet rábizonyítani.

Kéremszépen, mielőtt még tovább mondanám, új elemként a Világóra alig háromnegyedéves történetében, ellenvélemény következik. Kulcsár István kollegám a leszerelési és biztonsági kérdések szakértője már a szokásos hétfői műsor megbeszélésen is jelezte, hogy nem osztja az én felfogásomat. Akkor most bizonyítandó pártatlanságunkat, ő követi

(Világóra)

- (Kulcsár) Azzal nem értek egyet, hogy Párizsnak semmi közel Helsinkinek. Megmondom én miért. Nyilvánvaló, hogy a VSz, Brezsnyevék azért kezdeményezték az egész helsinki folyamatot, hogy elismertessék az európai status quot, Európa kettéosztottságát, Németország kettéosztottságát a nyugattal. A nyugat azért ment bele, hogy erről tárgyaljon, hogy mint mondottad, az emberi jogok és egyéb kérdéseket elővegye. Kezdődött egy kötélhuzás. De ezt a kötelet a nyugat húzta el. Tehát az, hogy Keleteurópában olyan változások következtek be, amilyenek, hogy a SzU elkezdte a peresztrojkát, hogy Gorbacsov kénytelen volt beleegyezni a leszerelésbe, ennek az elsődleges oka valóban a gazdaságilag és politikailag tarthatatlan helyzet Keleteurópában. De ezt nagyon nagy mértékben fokozta az, hogy az emberi jogokat elismertették kelettel és ez a bizonyos dolog, amikor a szellemi dolog anyagi erővé válik. Tehát a Carter által szorgalmazott emberi jogi kérdés, annak idején nagyon sokat mosolyogtak Carteren és az események őt igazolják, ez bombaként hatott. Óriási eredmény volt, óriási módon kényszerítette a SzU-t arra, hogy oda jusson ahova jutott.
- De nem lett volna mindez a gazdasági katasztrófa vagy a gazdasági csőd, a keleteurópai rendszerek gazdasági csődje nélkül.
- Én elismerem, hogy az az elsődleges, de Helsinkitől akkor is egyenes utat vezet Párizshoz. Kiderül az, hogy a két fél közül a nyugat számít jobban, amikor beleegyezett ebbe a kompromisszumos tárgyalás sorozatba.
- Eddig a multról, de ha már belebonyolódtunk a vitába, legyen szó a jövőről is. Eltűnt a kelet-nyugati szembenállás, vagyis kölcsönös egyetértésben és minden ideológiai megfontolást félretérve visszatérhünk hagyományos, ha úgy tetszik jól bevált és kétköznapi viszálkodáshoz. Mintha az 1.világháború óta eltelt 70 valahány év nem is lett volna. Szabadjon ugyanis megjegyezni, hogy az 1.világháborút meg az azt megelőző néhány száz vagy ezer kisebb nagyobb háborút nem a marxisták és nem marxisták szembenállása váltotta ki. Vagyis vissza a békés nemzeti és nemzetközi ellentétekhez, amelyek az elmúlt évszázadokban megosztották Európát és különösen Keleteurópát? Ez az egyik nagy kockázat. A másik meg a határokat illeti. Lényegében Antall miniszterelnök is megfogalmazta Párizsban, eltűntek ugyan a politikai határok, de helyüket fölvaltani látszanak a gazdasági határok. Zsebre, zsebekre méretezett vasfüggönyök ereszkedhetnek le a kontinens országai közé. Lesz egy a szovjet-magyar határon és még egy a magyar-osztrák vagy a lengyel német határon. Végül is Kohl kancellár azért szevezte meg a

(Világóra)

viharos sebességű német újraegyesítést, hogy ne zúduljanak a nyakába kelet-német menekültek milliói, most viszont aligha tudja majd elvállalni a kelet-európai tízmillióit, nem is lehet.

- Igen, bár Kohl éppen most egyezett bele abba, hogy a lengyelek számára megszűnetik a vizumkényszert, meglátjuk meddig tart. Ami a tízmilliókat illeti, én itt nagyon szeretném hangsúlyozni azt, hogy a nagyon nagy menekült áradat a következő években a Szovjetunióból várható, ahol gazdasági szempontból katasztrófális állapotok következhetnek be, már nagyon közel vannak hozzá, és az egyes köztársaságok, az egyes nemzetiségek közötti konfliktusok olyan szituációkat idézhetnek elő, amikor valóban sok millió ember fog menekülni. A Szovjetunión belül már is százezerek menekültek el. Hadd említsek meg egy gondolatot, nem tudom, hogy helyes-e, de figyelemre méltó. Az ECONOMIST c. londoni hetilap írta nemrégiben, hogy tekintettel a Keletről jövő fenyegetésre, - és itt nem szovjet agresszióról van szó, nem kormány-akcióról van szó hanem éppen az ilyen jellegű fenyegetés a menekültáradatra, vagy egyéb bajok átcsapására, a NATO-nak az lenne a feladata, hogy segítséget nyújtson M.országnak, Csehszlovákiának, Lengyelországnak.

- Ezek után feltettem a kérdést Manfred Wörnernek, a NATO Budapesten tárgyaló főtitkárának, mit szól az angol hetilap álláspontjához?

- WÖRNER: (angolul) Valamennyi erőfeszítésünk arra, egy olyan világ megteremtésére irányul, amelyben ilyen helyzetek, ilyen fenyegetések nem állhatnak elő, vagy legalábbis valószínűtlen, hogy bekövetkezzenek. Atlanti Szövetségünk pusztán léte elősegíti a stabilitást, aminek következtében az emberek kétszer is, háromszor alaposan megfontolják, merjenek-e erőt alkalmazni. Ez M.ország számára is azt jelenti, hogy a NATO, mint működő kollektív biztonsági szervezet, a stabilitás horgonya Európa eseményfolyamatában.

- Az elhangzottakkal szorosan összefügg egy másik téma, az európai biztonsági és együttműködési értekezlet, a Helsinki folyamat,

(Világóra)

és az északatlanti tömb kölcsönhatása, egymáshoz való viszonya, miért van még szükség egyáltalán a NATO-ra? - erről a főtitkár így nyilatkozott:

- WÖRNER: Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet bizonyosan növeli a biztonságot, mégsem helyettesítheti az Atlanti Szövetséget, nem áll ugyanis módjában szankciókat elhatározni, vagy keresztül vinni azok végrehajtását. Egyes tagállamainak érdekei, legalábbis a belátható időben annyira különböznek egymástól, hogy ezen államok nem képesek egy válság esetén kollektíven fellépni a biztonság megőrzése érdekében. Ezzel semmiképpen nem kívánom tagadni az európai biztonsági és együttműködési értekezlet jelentőségét, mint olyan szervezetét, amely keretként szolgál a bizalom megszilárdításához, és az együttműködés elmélyítéséhez. Elősegítheti pl. azoknak a vitáknak a megoldását, amelyek az országok között a nemzeti kisebbségek problémái kapcsán jelenetkeznek. Mert hiszen máris látjuk, hogy az említett problémák milyen értékű instabilitást okozhatnak Közép- és Kelet-Európában. Ebből a szempontból a helsinki záróokmányban lefektetett emberjogi kötelezettségek törvénybe iktatása, ugyancsak hasznos lépés lehet előre. Ugyanakkor fejleszthetjük és fejlesztenünk is kell azokat a bizalomerősítő itnézkedéseket és információcseréket, amelyeknek köszönhetően harmonikusabban élhetünk együtt. Végsősoron a Helsinki-folyamat csak akkor váltja valóra a hozzá fűzött reményeket, ha annak az erős Atlanti Szövetségnek a kiegészítője lesz, amelyre támaszkodhat. Következésképpen a Helsinki folyamat akkor lesz igazán sikeres, ha kezdettől fogva nem fűzünk hozzá irreális elvárásokat. Egy erős és egységes új Atlanti Szövetség léte Magyarországnak legalább annyira érdeke, mint minden más európai nemzetnek.

- S ha már a magyar érdekenél, Magyarországnál tartunk, hogyan értékeli főtitkár úr Magyarország helyzetét, szerepét Európában?

- WÖRNER: Önök nemcsak önmagukat szabvadtották fel, hanem másokat is segítettek felszabadítani. Magyarországnak az a tavaly nyári döntése, hogy kiengedi Nyugatra a kelet-németeket, felbőszítette VÁrsói Szerződésbeli szövetségeseit és megindította a kommunista rendszerek összeomlásának folyamatát, előbb Közép- majd Kelet-Európában. Meggyőződésem, hogy ez a változás előbb vagy utóbb elkerülhetetlen volt. Magyarország bátor döntése

(Világóra)

azonban felgyorsította ezt a folyamatot és békésebb jellegűvé tette, semmint egyébként lehetett volna. Önök nemcsak a német nép, hanem minden európai hálóját kiérdemelték. Ennél fogva kevésbé meglepő, hogy Magyarország mindig az élvonalában haladt annak, amit az Európába való visszatérésnek neveznek. Noha önöket az foglalkoztatja, hogy nemcsak intézményesen, hanem gazdasági- és társadalmi szempontból is Európa részévé válljanak. Ez mint mindnyáján tudjuk, nem lesz könnyű.

-

Ez volt Manfred WÖRNER NATO főtitkár. - Már elhangzott a héten néhányszor a rádióban, hogy a hét szenzációja M.Thatcher váratlan, de elegáns és nagyvonalú távozása volt, ugyanakkor egyre több az olyan megjegyzés, a vas-lady lemondása talán mégsem lehetett olyan nyira váratlan. - (A BBC magyar osztályának szakértője Kanócz István) -----

-

- Moszkva a következő helyszin, és önkéntelenül kínálkozik az angol párhuzam, annak idején W. Churchill nem kevés daccal jelentette ki, hogy nem azért lett a brit birodalom miniszterelnöke, hogy a birodalom fölosztásánál elnököljön. Mihail Gorbacsov viszont éppen ahhoz igyekszik egyre több hatalmat összpontosítani, hogy feloszlathassa a szovjet birodalmat. Hallgassák meg Izbéki Gábor összeállítottását.

- Mihail Gorbacsov, a SZU elnöke a hetet a párizsi európai csúcsertekezleten kezdte, és Moszkvában nemzetközi sajtóértekezleten fejezte be. Mialatt külföldön továbbra is mint a perestrojka atyja és az újvilág kovácsa jelenhetett meg, idehaza egész héten halhatta az élesebbnél élesebb kritikákat a hatalom koncentrációja miatt. Miután a mult hét végén a Kremlbeli lázadás nyomán átszervezési terveinek egy részét idő előtt elő kellett húzni a zsebéből, most pénteken már az egész szövetségi szerződés-tervezet nyilvánosságra hozták. Ez alapokmány lényegében a mai Szovjetunió megszűnését eredményezné, és helyébe önálló,

(Világóra)

független államok önkéntes társulása, a szuverén Szovjet Köztársaságok Szövetsége lépne, még a névből is kihagyva a szocialista jelzőt. Már ezt a dokumentumot a SzU-ban már mindenki várta, mégsem örül senki, mindenki pesszimista, szkeptikus és kampányszerűen bírálják a terveket és magát Gorbacsovot is. Teljesen beleillik az elnököt bíráló kritikák sorába az az interjú is, ami Valerij Szavicki, az állam- és jogtudományi intézet munkatársa, egykori képviselőjelölt adott a M. Rádióknak: És mégis összeségében ez a program, amit az elnök előterjesztett, első hallásra hiszen elemezni még nem volt időm, nem tartalmazza azokat a radikális javaslatokat, amelyek lényegesen és pozitívan változtatnák meg a belső helyzetet a SzU-ban. Ha feloszlatják az Elnöki Tanácsadó testületet és nemzetbiztonsági tanácsot alakítanak, ahogy az elnök javasolja, akkor itt csak névváltoztatás történik. Ennek a nemzetbiztonsági tanácsnak pedig nagyon KGB szaga van számomra - folytatta V. Szavickij. Ha a másik javaslat szerint a végrehajtó hatalmat gyökeresen átszervezik, és ezt teljesen alávetik az elnöknek, akkor nem értem mi szükség van mégis a miniszterelnökre? Nem értem azt sem, hogy kettejük között mit csinál majd az alelnök? Szóval ez nem annyira megoldási javaslat szerintem, hanem inkább egy sor problémát, kérdést felvető ötlet. - V. Szavickijhez hasonlóan nagyon sokan bírálták Gorbacsov javaslatát, minden más pontját is, ám ez végül a szövetségi parlamentet nem akadályozta meg abban, hogy a tervet elfogadja, így a december 17-n összeülő népképviselői kongresszus már végre is hajthatja az addigra részletesen kidolgozandó átalakítást. A héten elhangzott kritikák közül M. Gorbacsov, Borisz Jelcinére reagált legélesebben a péntek esti sajtóértekezleten. (Gorbacsov hangja): Itt valami nagyon furcsa dolog történik, hasonlítsák csak össze Borisz Nyikolajevics és az én beszédemet, és azonnal rájönnek, hogy ezek 80 vagy talán még több százaléka teljesen megegyezik, eszmei alapjuk pedig közös. Erre két nap múlva ugyanaz a Borisz Jelcin élesen támadja az elnöki tervet és diktároi hajlamokkal vádol engem. Eredetileg én először a szövetségi szerződés-tervezetét akartam előterjeszteni, és csak utána a hatalmi rendszer átszervezését. Ám mivel a helyzet másképpen alakult, a múlt héten ezt a tervet meg kellett

(Világóra)

változtatni. Ezért már nem a hatalom bénasága miatt kezdtek engem támadni, hanem azért, hogy túl sok hatalmat akar az elnök egy kézben összepontosítani. Végigongolva ezt a helyzetet az a véleményem - mondta Mihail Gorbacsov -, hogy itt szembenálló erők éles politikai harca folyik, ezek az erők eltérő célokért küzdenek. Nos, ha ez politikai harc, annak szabályai szerint kell küzdeni. Én elfogadom azk kihívását, akik az általam képviselt vonal ellen harcolnak, és akkor folytassuk ezt a harcot az alkotmány, a törvényesség, a demokrácia szabályai szerint - mondta az elnök a sajtóértekezleten. Ha mi a szövetségi rendszer átalakításáért, a piacért, a demokráciáért küzdünk, akkor vajon az ellenünk harcolók miért küzdenek - tette fel a kérdést. Ez tipikus ellenzéki magatartás, semmi több - mondta. Ha Gorbacsov A-t mond, akkor B-t kell mondani. Ha holnap B-t mond, akkor A-t. Megismétlem, hogy az elnök kész együttműködni minden olyan erővel, amely a reformot, a Szovjetunió megújulását akarja. Ám semmi-féle ultimátumot nem vagyok hajlandó elfogadni. - Mihail Gorbacsov tehát visszadobta a labdát és a harc folytatódhat.

- Azt hiszem nem tévedek tulságosan nagyot, hogyha azt mondom, hogy Lech Walesa a legesélyesebb a mai lengyel elnökválasztáson és azt hiszem, hogy személyében új köztársasági elnököt köszönthetünk majd rövidesen. A kérdés Nemes Gábornak úgy szól, hogy vajon jó-e ez Lengyelországnak?

- Hogy jó vagy rossz, azt nehéz eldönteni, az biztos, hogy Walesa erős elnök lesz, a maga módján, én azt hiszem, hogy ez egy olyan Lengyelország lesz, amelyik egy kicsit inkább multba fordul, kacsint ki a Walesat támogató legnagyobb tömörülés, az un. centrum megegyezés elnöke, ez a Szolidaritásnak, ha úgy tetszik magát nem laicistának, nem világinak és nem baloldalinak nevező szárnya, ezt úgy magyarázta nekem, hogy ők a lengyel MDF szeretnének lenni és hát különben is mindenütt K-Európában a keresztény nemzeti jobboldal masirozik előre, hát miért pont a nagyon keresztény és nagyon nemzeti Lengyelországban lenne ez másképp.

(Világóra)

- Mennyiben alternatíva ez a jelenlegi kormánnyal és annak a jelöltjével, Mazowieckivel szemben, arra gondolok, hogy ő nem konzervatív keresztény politikai vonalat képvisel, dehogynem nem?
- Nem egészen, azért Mazowiecki mögött felsorakozott az a liberális, ha úgy tetszik demokratikus ellenzék, amelyik a múlt évtizedekben a kommunista rendszernek a leghatékonyabb és legerősebb ellenzéke volt, ez az értelmiség maga, amely egyesülve ugye a munkásság spontán akcióival, tkp. létrehozta a Szolidaritást. Ez az új gárda, amelyik most jön előre, egyrészt ismeretlen emberekből áll, másrészt itt a nagyobb hajlam, akár a nacionalizmusra, akár az elzárkózásra, nem vitás, hogy Walesat és nem más jelöltet kérdezik mindig arról, hogy ugye a zsidókat, - egyébként nem létező zsidókat, kiszorítja a hatalomból, és ebből a táborból, ahol mindig a legtöbb antiszemita jelszót, persze nem a párt vezérektől. A dolognak van egy másik része, azt hiszem ez majdnem ugyanilyen fontos, ez maga Walesa, Walesa személye, szóal Kelet-Európában személyében megjelent a népvezér, a vezér figurája, aki jó vagy rossz politikáját, hát az mindegy, hogy most milyen lesz, de egyeduralkodói módon akarja végrehajtani és tömegbázisra támaszkodó, magát a nehézkes demokratikus intézmények fölé helyező figura lehet, ilyen fajsúlyú figura K-Európában legfeljebb még Havel elnök, de hát őneki egészen más a habitusa, személyi beállítottsága, bár hát őt is kritizálják ujabban.
- Jól fogalmazok, amikor azt mondom, hogy ő lehet új Pilsudski? mármint L.Walesa?
- Mindenképpen az szeretne lenni, a plakátjain, a reklám hadjárat során ezt egészen egyértelművé vált és hát ez a Pilsudski imázs, ugye Pilsudski a két világháború közötti Lengyelország mondhatjuk nyugodtan diktátora volt, ez egy olyan elemet visz bele a mai lengyel politikába, amely nemcsak a multbafordulást jelenti, hanem egy kicsit talán különbözik attól az Európa felé nyitást propagáló vonattól, amelyet mégis így vagy úgy, Mazowiecki képvisel. Ez azért a térség legnagyobb országa, és én azt hiszem, hogyha a Nyugat egy ilyen országot maga előtt lát, akkor az egész térségről egyfajta véleményt mond, ha itt egy kiszámíthatatlan, nem túl diplomatikus vezető veszi át a kormányrudat, aki ráadásul igye a túlzott európaiaskodás ellen fellépve, egy kicsit értelmiség ellenes, és főleg tekintély.....nacionalista, akkor ennek hatása lehet az egész térségre is, mert a

(Világóra)

nacionalizmusok ebben a térségben egymást mindig erősítették és hogyha ez a láncreakció egyszer megindul, akkor aligha maradhat kint bárhol egy békés toleráns sziget, vagy ha igen, akkor állandó nyomásnak, vagy kísértésnek lesz kitéve.

- Tehát Walesa elnöksége végülis egyfajta olyan hatást gyakorolhat majd K-Európára, hogy lassul az Európához való fölzárkózás, mármint Ny-Európához való felzárkózás?

- Igen, vagy mindenképpen egy másfajta Ny-Európát képzelnek el ezek a vezetők, mint amelyet mi ismerünk.

- Ez volt a VILÁGÓRA november 25-n. Köszönöm figyelmüket, Szalai Zsolt műsorvezető.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

AMI A HÍREKBŐL KIMARADT

17.05h

A mikrofonnál a szerkesztő: Szécsi Éva

- Két magyarországi születésű szerző könyve bestseller az amerikai könyvpiacra,

- Mennyiért dolgozik egy szovjet szakember külföldön?

- Csehszlovákiában már nincs szükség vietnami vendégmunkásokra,

- A brit parlament pártatlanabbá akarja tenni a rádiót és televíziót, ami Nagybritanniában azt jelenti, hogy a média legyen kormánypárti,

- Párizsban a tv-botrány franciásan zajlik, néhány vezetőről ki derült, hogy inkább a fiókat kedvelik, de nemcsak ez a baj,

(Szalagon: TApe No: B 092 233)

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

H Í R E K

21.00h

A szovjet védelmi miniszter élesen elítélte egyes tagköztársaságoknak azt a kísérletét, hogy saját hadsereget állítsanak fel. D. JAZOV egységes uniót és egységes hadsereget követelt nyilatkozatában. A védelmi miniszter hangsúlyozta, hogy a fegyveres erőket illetően egyetlen köztársaság törvényei sem lehetnek magasabbrendűek a szovjet szövetségi törvényeknél.

Kohl kancellár elképzelhetőnek tartja, hogy a szovjet csapatok a szerződésben rögzített határidőnél hamarabb elhagyják Kelet-Németországot. A politikus szerint a kivonulás üteme attól függ, hogy milyen gyorsan tudják biztosítani a hazatérők elhelyezését a Szovjetunióban.-----

-----ismétlések-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

KÉSŐ ESTI KRÓNIKA

22.00h

A mikrofonnál a szerkesztő: Nika György

Tartalom-----

Időjárás----- 1654 old.

- Most összefoglaló következik a kormány mai üléséről. Orosz József kollegám a tervezett költségvetési hiányról és áremelésekről kérdezte RABÁR Ferenc pénzügyminisztert.

- RABÁR: Mintegy 90-100 milliárd deficitre sikerült le-szorítani ezt az összeget.-----Ism. 1649 old.

- Lesz-e energia áremelés, lesz-e gyógyszer áremelés, fog-e emelkedni a televízió előfizetési díj, hogyan fognak változni a lakáshitel kamatok?

- Valószínűleg a jövő év elején egy lökészerű áremelkedés valóban várható, ennek ellenére a jövő évi programnak egy kardinális része egy stabilizációs program, amellyel megakarjuk állítani utána az inflációs folyamatot. Én szerintem a háztartási tüzelő-

(Késő Esti Krónika, 22 h)

anyagok területe az, amely érzékenyen érinti a lakosságot, és ahol még mindig sok területen 100 %-nál nagyobb a támogatás, az állami támogatás, ezeknek a leépítése elkerülhetetlen a piacgazdaságra való áttérésnél, de miután tudjuk, hogy a telejs támoatás hirtelen megvonása szocális szempontból elviselhetetlen lenne, ezért ebben akövetkező évben, csak egy a támoatásoknak a felét fogjuk elvonni.

-

- Moszkvában kezd tárgyalásokat BOD Péter Ákos, ipari- és kereskedelmi miniszter, Megbeszéléseinek témáiról Szörényi Péter kérdezte őt.-----ism. 1641 old.

- Az elmúlt hónapokban csak kétoldalú tárgyalások voltak a KGST tagállamok között, de ez egyre inkább nyilvánvalóbbá teszi, hogy ebben az időszakban túl nagy szerepe nincs a volt szocialista országok még fennálló gazdasági szervezetének. Izbéki Gábort hallják Moszkvából:

- A KGST helyzetét és a volt tagországok egymás közötti megállapodásait eddig is és ezután is függetleníteni lehet egymástól, hiszen az eddig sem a nyitott könyv-palotában dőlt el, hogy ki mennyi olajat és gázt kap a SzU-tól, sőt a tengizi és a jamburgi közös vállalakozásoknak sem volt a KGST-hez lényegében semmi köze. A jelenlegi állapot szerint a KGST radikális átálíkítása azt jelentené, hogy a szervezet valamiféle közös információs és tanácsadó testületté válna és megmaradhatna még néhány a KGST eddigi szakosított szervezeteiből is pl. az Interelektro vagy szabványügyi szervezet, a bank és esetleg más is. Ám mivel minden tagországban teljes a bizonytalanság a gazdaság jövőjét és az egymás közötti együttműködés és a kerskedelem szintjét és az elszámolsát illtően, ez tükröződik a KGST-beli döntésképtelenségben is. Az új szervezetet létrehozó végrehajtó bizottsági ülés, majdpedig a közgyűlés csúszik, hola lengyelek, hola cseh-szlovákok kérnek halasztást, és mindig újabb és újabb ötletekkel állnak elő. Bizonytalanságot okoz az is, hogy mi legyen magával a palotával, amely a szovjetek szerint hivatalosan 60 millió ru-

(Késő Esti Krónika, 22 h)

belt ér, ám amely központi fekvésével, jó felszerelésével és kiegészítő létesítményeivel, garázs, színházterem, szálloda, üdülő, nagyon sokat ér, csak még senki sem tudja, hogy mire használják, pontosabban, hogy a hasznot milyen alapon osszák el és hogy valóban elővásárlási joga van-e erre a szöveteknek, ahogyan ezt ők mondják. Összeségében tehát nagyjából világos, hogy addig a KGST halodásával és sorvadásával, ill. bizonytalanságával lesz dolgunk, amíg K-Európában nagyjából ki nem alakul, hogy milyenek lesznek a gazdasági erőviszonyok az öreg kontinensnek ezen a felén.

- Elnökválasztásokat tartottak ma Lengyelországban. A vonalban varsói tudósítónk, nemes Gábor, aki most az eddigi eredményeket ismerteti:

- Walesa 39 %, Tyminski a Sötét-ló 24 % és Mazowiecki miniszterelnök csak 20 %, - ezzel nyugodtan mondhatjuk szenzációs eddigi részeredmény a lengyel választásoknak. Eszerint mindenképpen második fordulóra kerül sor és ebben a második fordulóban nem Mazowiecki, hanem a teljesen ismeretlen lengyel-kanadai-perui milliomos, Tyminski lesz Walesa ellenfele. A számok még változhatnak, de a tendencia mindenképpen egyértelmű. A szavazók kb. 60 %-a ugyan a Szolidaritás egymással szembekerült, sőt nyugodtan mondhatjuk, egymással ellenséges két táborára voksolt, de ugyanakkor egy óriási tiltakozó potenciál, csalódottság halmozódott fel az egész mai lengyel politikai elittel szemben. Erről a Tyminskiről csak annyit lehet tudni, hogy semmi köze az eddigi lengyel politikához és ime minden negyedik vagy ötödik lengyel egyszerűen erre a másra, az újra, teljesen ismeretlenre adta szavazatát. Ami a többi jelöltet illeti, a baloldal közös jelöltje Czymoszewicz 8,5 %-t, a parasztpárti Bartosze pedig 6-7 %-t kapott. Tehát az életszínvonal csökkenésével, a munkanélküliséggel elégedetlenség elsősorban nem hozzájuk, hanem a gazdasági csoda receptekkel házaló és millióival imponáló Tyminskihez mentek. Végeredmény azonban csak holnap reggel lesz. - Studió.

(Késő Esti Krónika, 22 h)

----- ismétlések-----

- Csehországban érdekes eredményeket hoztak a helyhatósági választások, legalábbis ami a szlovák köztársaságot illeti. Forró Evelint hallják:

- Szlovákiában a legtöbb polgármestere a Kommunista Pártnak van, az önkormányzati testületekben a keresztény demokraták állnak az első helyen - erről tájékoztatta a M. Rádiót a szlovák választási bizottság egyik tagja, Somolai Ferenc. A KP-nak 660, a ker. demokratáknak 541, a Nyilv. az Erőszak Ellen mozgalomnak 476, a pártokhoz nem tartozóknak 454 polgármesterük van. Az Együttélés mozgalom 101 polgármesteri helyet nyert, a Magyar kereszténydemokraták 35-t, a Füg. Magyar Kezdeményezés 27-t. Az önkormányzati szervek képviselőinél a szlovák ker. demokraták vezetnek 27,4 %-al. Utána következik a Nyilv. az Erőszak Ellen mozgalom 20,4-1 a kommunisták 13,6 tizeddel. Az Együttélés 6,3 %-t ért el. Alapos vereséget szenvedett a nacionalista nézeteket hangozó Szlovák nemzeti párt. Az Együttélés mozgalom 2.950 jelöltet állított ezek közül, 2.416-t meg is választottak, vagyis a 82 %-t az indulóknak és ez a legjobb eredmény Szlovákiában. Az igazsághoz tartozik persze, hogy egyetlen párt ért el csak 100 %-t, a Független Erotikus Kezdeményezés egy jelöltet állított, mégpedig Pozsonyban, és a hölgyet meg is választották. Mint már említettem nagyon jól szerepeltek a magyar mozgalmak, DURAY Miklós a rádióknak és a NÉPSZABADSÁGnak elmondta, sokhelyen jelentősebb szerephez jutottak az önkormányzatokban, mint amekkora a lakosági arányuk ez lehet azért is, mert esetleg rosszak a hivatalos adatok a népességről, de valószínűbb, hogy a magyar nemzetiségű lakosság aktívabban vett részt a helyhatósági választáson, mint a szlovákok. TÓTH Károly a Füg. Magyar Kezdeményezés elnöke a legnagyobb eredmények azt nevezte, hogy sikerült megszerezni a polgármesteri posztot Dunaszerdahelyen. Mint mondta a számok is bizonyítják, hogy mozgalma megerősödött nyár óta. SZÓCS Ferenc, a Magyar Kereszténydemokraták alelnöke azt mondta, arra törekedtek, hogy ne a párt szempontok érvényesüljenek, hanem mindenütt a legrátermettebb emberek kerüljenek az önkormányzati testületekbe. Csehországban, ahol lényegesen magasabb

(Késő Esti Krónika, 22 h)

volt a részvételi arány, egyelőre csak egy botrányról tudni. Az északi részen Brunntal mellett, a Kommunista Párt azt a főhadnagyot delegálta a választási bizottságba, akit a titkos szolgálat beépített a diákmozgalomba és tavaly novemberben szerepe volt abban, hogy brutálisan szétverték a fiatalok tüntetését Prágában.

-----ismétlések----- (öböl-válság)

A FEhér Ház nemzetbiztonsági tanácsadója szerint Irak akár néhány hónapon belül is rendelkezhet atomfegyverrel és ezért sürgős az öbölválság megoldása. A tábornok úgy véli, hogy az iraki atomerő annál is inkább veszélyes lehet, mert Bagdad volt az egyetlen ország, amelyik használta a birtokában lévő vegyi fegyvereket.

-----Ism. - Brzezinski volt nemzetbiztonsági tanácsadó ugyanakkor korainak és szükségtelennek nevezte az Irak ellenes katonai lépéseket.

- Irak figyelmeztette Szaud-Arábiát és a többi öbölmenti államot, hogy megtámadja őket, ha a térségben állomásozó nemzetközi haderő területőkről indítanak támadást az iraki határ ellen.

Az iraki hadsereg lapja hangsúlyozza, hogy megtorlásul bevetnék a rakétákat is. Ezzel egyidőben Bagdad tovább növelte a fegyveres erők létszámát.-----

- Ma megérkezett Frankfurtba az Irakban eddig fogvatartott németek utolsó nagyobb csoportja.-----Ism.

- A szovjet miniszterelnök kijelentette, hogy adott esetben hajlandó lemondani. Izbéki G. jelenti Moszkvából:

- Rizskov szovjet kormányfő ismét finoman bírálta a szovjet hatalmi szervek átalakításának gorbacsovi programját. A minap a független Interfax hírügynökségnek, ma este pedig a

(Késő Esti Krónika, 22 h)

TV képernyőjén a nézőknek mondta el, hogy a gorbacsovi terv még csak vázlat, nincs kidolgozva, és hogy ő, a kormányfő, például nem nagyon érti, hogy milyen szerepe lesz majd a föderatív tanácsnak az alelnöknek és ha a végrehajtó hatalom az elnöké lesz, akkor a kabinet első miniszterének - ahogy a tervezet szól. Rizskov a tv-interjúban megemlítette, hogy egyáltalán nem biztos, hogy a népképviselők kongresszusa decemberben elfogadja azt az alkotmány módosítást, ami a gorbacsovi terv végrehajtásához kell. Rizskov, aki 1985 óta vezeti a szovjet kormányt, azt nyilatkozta, hogy ha ezen múlik a szovjet állam sorsa, akkor bármikor szívesen megválna székétől, - ám szerinte ez sokkal bonyolultabb ügy. A kormányfő újra bírálta a sokk-terápiát hirdető Satalin csoport végülis elutasított piaci átalakítási tervét, és azt mondta, hogy már az utóbbi hetekben kiderült, hogy Satalinék elképzelései irreálisak voltak és hogy pl. az ő óvatosságát igazolták az események. A hétvégi szovjet sajtó egyébként tele van nagyon borús téli jóslatokkal, az ételmeztér csak nagyon szigorú fejadagolás esetén lesz elegendő, azt meg még senki sem tudja, hogy az elavult hőközpontok és egyéb kommunális intézmények hogyan bírják majd a küzdelmet a hideggel és a hóval. Nagy szerencse, hogy a korábbi évekkel ellentétben ez a két téli áldás elkerülte a Szovjetunió európai részét, ám a szakemberek szerint így is időszakos energia kiamradás és korlátozás várható a vidéken és nagyvárosokban.

-
- Nagybritanniában már nem nagyon forlalkoznaka héten lemondott miniszterelnök asszonnyal, most már az utódlás a fő szenzáció.-----

Sport-----

Időjárás---

Tartalom---

- Köszönöm figyelmüket, Nika Györgyöt hallották.